

AALBORG UNIVERSITET

Ledelsens erstatningsansvar og The Business Judgment Rule

KANDIDATSPECIALE, CAND. MERC. JUR., AALBORG UNIVERSITET

Morten Raabjerg Sørensen
19-05-2021

Titelblad

Titel	-	Ledelsens erstatningsansvar og The Business Judgment Rule
Engelsk titel	-	Management liability and The Business Judgment Rule
Uddannelsessted	-	Aalborg universitet
Uddannelse	-	Cand. Merc. Jur.
Vejleder	-	Gitte Søgaard
Afleveringsdato	-	19. maj 2021
Forfatter	-	Morten Raabjerg Sørensen
Studie nr.	-	20163778
Antal anslag	-	143.723 anslag
Normalsider	-	59,88 sider

Abstract

This master thesis aims to explain and analyze corporate managements liabilities through danish laws and relevant danish case law. The master thesis starts by explaining the danish laws regarding management liability and the ordinary tort law within the danish legal system, as well as giving a brief explanation of the possibly management structures and the task and duties that befalls on the different members of the corporation's management based on the selected management structure.

The corporate management can be held liable for damages that their decisions or duties causes to the company. This liability is based on a culpa assessment of the management, wherein the company can be compensated by the management if they are found liable for their actions. This however requires that the corporate managements actions have intentionally or negligently caused damage to the company, and the actions and damage must be causal. The managements culpa assessment does not include a reverse burden of proof, or a stricter assessment of their actions based on what a professional would be held liable for, and the managements liability is therefore based on a normal culpa assessment.

Furthermore, the thesis seeks to explain what actions the management is most often held liable for, which seems to be the cases where the management does not fulfill their tasks and duties derived from the danish company law, and in the cases where the corporate management keeps the company running even after it must have been obvious that the company could not be saved.

The business judgment rule is a rule that seeks to limit the cases where the corporate management is held liable by giving the management broader access to making business decisions without being held liable if they have a sound basis for making these decisions. Based on earlier case law from the 1970s and more present case law like Capinordic, it seems safe to conclude that such a rule exists within the danish legal system, and the courts will therefore show reluctance when determining whether or not to hold the corporate management liable for their actions, as long as the corporate management had a sound basis for making the decisions, and as long as the decisions are made in the interest of the company. The assessment of whether or not the corporate management should be held liable for their decisions will therefore be softer or somewhat limited in cases where the business judgment rule applies.

Indholdsfortegnelse

Abstract	2
1. Indledning	4
1.1 Problemformulering	5
1.2 Afgrænsning	5
1.3 Metode	5
1.4 Kilder	6
1.5 Specialets struktur	7
2. Ledelsens ansvarsgrundlag	8
2.1 Selskabslovens § 361 – Ledelsens erstatningsansvar	8
2.2 Dansk rets almindelige culparegel	9
3. Analyse af ledelsens ansvarsgrundlag	11
3.1 Omvendt bevisbyrde for ledelsen	11
3.2 Opsamling	16
3.3 Professionsansvar for ledelsen	16
3.4 Opsamling	22
3.5 Betingelserne for erstatningsansvar	23
3.6 Opsamling	28
4. Ledelsesstruktur og ledelsens opgaver og pligter	28
4.1 Selskabslovens § 111 – Valg af ledelsesstruktur	28
4.2 Selskabslovens § 115 – Bestyrelsens opgaver	30
4.3 Selskabslovens § 116 – Tilsynsrådets opgaver	31
4.5 Selskabslovens §§ 117 og 118 – Direktionens opgaver	32
4.6 Håbløshedstidspunktet	33
5. Analyse af ledelsens opgaver og pligter	34
5.1 Opsamling	36
6. The Business Judgment Rule	37
7. Analyse af The Business Judgment Rule	37
7.1 Opsamling	46
8. Konklusion	47
9. Litteraturliste	49

1. Indledning

Selskabslovens § 361 pålægger ledelsen i et selskab et culpaansvar, dette fremgår tydeligt af bestemmelsens ordlyd, jf. stk. 1, 1. pkt. Bestemmelsen gør det klart, at ledelsens erstatningsansvar skal bedømmes efter dansk rets almindelige culparegel, hvorved de almindelige betingelser herfor skal være opfyldt for, at ledelsen kan ifalde et erstatningsansvar.¹ Det er dog imidlertid ikke nærmere præciseret i bestemmelsen, hvordan vurderingen af ledelsens ansvar skal foretages, og om ledelsen kunne være underlagt et skærpet culpaansvar som et professionsansvar, eller om der har været en overgang til omvendt bevisbyrde, ligesom det er set i andre lande.²

Næste spørgsmål der kan rejses, er i hvilke tilfælde ledelsen oftest vil ifalde ansvar. Selskaber var tidligere underlagt aktie- og anpartsselskabsloven, men efter selskabsreformen i 2010 blev den nye selskabslov udarbejdet på baggrund af betænkning 1498 - modernisering af selskabsretten.³ Efter betænkningssudvalgets overvejelser blev der i den nye selskabslov lavet præciseringer af de opgaver og pligter som henholdsvis, bestyrelsen, direktion og tilsynsrådet er pligtige til at varetage.⁴ Disse følger af selskabslovens §§ 115, 116, 117 og 118. Det fremgår dog ikke af loven om tilsidesættelse af disse lovmæssige opgaver vil have indflydelse på vurderingen af ledelsens erstatningsansvar. Som følge af lovgivningen er ledelsen forpligtet til at sikre, at *"kapitalselskabets kapitalberedskab til enhver tid er forsvarligt..."* Derfor vil det også være nærliggende at undersøge, om passering af håbløshedstidspunktet har indflydelse på ledelsens erstatningsansvar.⁵ Ligeledes vil det være interessant at undersøge, hvordan domstolene foretager vurderingen af betingelserne for erstatningsansvar efter dansk rets almindelige culparegel, herunder om der gælder samme krav til opgørelse af tabet, årsagsforbindelse og påregnelighed, som ses i den almindelige erstatningsret.

Til sidst vil det være interessant at overveje om det amerikanske begreb, the business judgment rule, også har indfundet sig i dansk ret, og i så fald hvilke betingelser der skal være opfyldt for, at reglen finder anvendelse. Reglen giver ledelsen i et selskab en bredere adgang til at foretage forretningsmæssige skøn, og såfremt reglen anvendes, vil domstolene udvise tilbageholdenhed ved tilsidesættelsen af de forretningsmæssige skøn, ledelser foretager.⁶ Derfor vil det også være nærliggende at undersøge, i hvilke tilfælde reglen finder anvendelse, og om der er tilfælde hvor reglen ikke kan bruges.

---

¹ Werlauff: Selskabsret (2019), s. 656f

² Ibid. s. 657

³ Betænkning 1498 - modernisering af selskabsretten, november 2008

⁴ Werlauff: Selskabsret (2019), s. 496

⁵ Ibid. s. 696

⁶ Engsig Sørensen: U.2019B.299: Ledelsesansvar og det forretningsmæssige skøn – konturerne af den danske version af Business Judgment rule

1.1 Problemformulering

Hvornår kan ledelsen ifalde erstatningsansvar, og hvilken betydning har The Business Judgment Rule for ledelsens erstatningsansvar?

1.2 Afgrænsning

Der vil i specialet blive afgrænset fra kapitalejernes erstatningsansvar, som følger af selskabslovens § 362. Der vil derfor udelukkende blive fokuseret på det erstatningsansvar, som gælder for ledelsens i et selskab og følger af selskabslovens § 361. Ligeledes vil revisorernes erstatningsansvar efter selskabslovens § 361 ikke være genstand for særskilt behandling. Der vil dog blive redegjort for revisorernes ansvar eftersom der vil blive brugt flere domme i analysen, hvorefter revisionen drages til ansvar.

Der vil blive redegjort for valg af ledelsesstruktur. Derudover vil der blive redegjort for bestyrelsen, direktionen og tilsynsrådet samt deres opgaver, men analysen vil hovedsageligt dreje sig om bestyrelsens ansvar og vurderingen heraf.

Derudover afgrænses der fra strafudmåling og i de tilfælde hvor erstatningsbeløb fremgår i specialet, gøres dette udelukkende for at fremlægge faktum fyldestgørende. Der vil desuden heller ikke blive kigget nærmere på lempelsesreglerne eller ansvarsforsikringer.⁷

Håbløshedstidspunktet vil indgå i specialet, men vil ikke være genstand for særskilt behandling grundet specialets omfang, og der vil derfor ikke blive foretaget en analyse af, hvornår eller hvordan det vurderes om håbløshedstidspunktet er indtrådt. Håbløshedstidspunktet vil dog indgå som en del af analysen, for at tydeliggøre de tilfælde hvor ledelsen ifalder ansvar, og ligeså ved analysen af the business judgment rule, for at klarlægge om reglen også finder anvendelse på forretningsmæssige skøn foretaget i selv vanskelige økonomiske situationer.

Specialets fokus vil derfor være på ledelsens erstatningsansvar og vurderingen heraf samt the business judgment rule og betingelserne for reglens anvendelse og reglens betydning for ledelsens erstatningsansvar.

1.3 Metode

Dette speciale vil gøre brug den retsdogmatiske metode. Ved brug af den retsdogmatiske metode forsøges det at beskrive og analysere gældende ret inden for retsområdet, også kaldet *de lege lata*.⁸

---

⁷ Werlauff og Stubkjær Andersen: Ansvarsforsikring af bestyrelse og direktion (2020), s. 20

⁸ Munk-Hansen: Retsvidenskabsteori (2014), s. 86f

Når den retsdogmatisk metode anvendes laves analysen ud fra en systematisk og metodisk proces, hvorved man forsøger at finde sandheden om gældende ret. I denne proces inddrages retskilder og praksis for at beskrive retstilstanden.⁹

Ved fortolkning af retskilderne vil der anvendes en retspositivistisk tilgang. Herved forstås en tankegang som kun anerkender den menneskeskabte ret. Fortolkningsstilens forståelse af retten er derfor også dynamisk i den forstand, at retten ændrer sig efterhånden som tiden ændrer sig. Ud fra denne tilgang anses retten for at være regler, der kan gennemtvinges af magthaverne i samfundet, og retten er derfor udelukkende et objektive empirisk faktum, og man beskæftiger sig derfor ikke med moral, natur eller tro.¹⁰

1.4 Kilder

Dette speciale forsøger som allerede nævnt at beskrive gældende ret ved at anvende den retsdogmatiske metode. I processen inddrages relevante retskilder og derfor bliver det nødvendigt med en beskrivelse og gennemgang af, de retskilder der anvendes. De traditionelle retskilder anses for at være loven, retspraksis, sædvane og forholdets natur og vil naturligvis alle finde anvendelse i specialet.¹¹ Udover de traditionelle retskilder hentes der desuden inspiration fra retslitteraturen, hvor dette findes nødvendigt.

Loven har naturligvis en central rolle i specialet, eftersom den jo er den primære retskilde. Love bliver udstedt af folketinget og skal følges, i så fald den ikke bliver dette, kan man som person eller virksomhed fx ifalde ansvar. Lovgivningen er nedskrevet og kan derfor læses, men derfor vil det ofte stadig være nødvendigt med en juridisk fortolkning af hvad den præcise mening er. Det er også dette domstolene gør når de behandler en sag. Det vigtigste ved fortolkningen af en lov er lovens ordlyd, men også forarbejderne kan blive inddraget, eftersom de giver et indblik i hvad lovgivers hensigt var.¹² Dette speciale vil hovedsageligt tage udgangspunkt i selskabsloven og det erstatningsansvar denne pålægger ledelsen for at redegøre for og beskrive retsområdet, men eftersom noget af retspraksis er af ældre dato, kan der ske enkelte henvisninger til aktieselskabsloven og anpartselskabsloven, som er fra før selskabsreformen i 2010. Selskabsloven er dog mere eller mindre en videreførelse af allerede gældende ret med nyskabelser, og selskabsloven indeholder derfor stadig de gamle bestemmelser.¹³ I medfør af at den nye selskabslov hovedsageligt indeholder de gamle bestemmelser, anses ældre domme stadig for at have præjudikatværdi.¹⁴

Retspraksis er ligeledes en vigtig retskilde, når det forsøges at beskrive gældende ret. Dette kommer naturligvis af at to forskellige sager, men som begge har samme betingelser skal dømmes ens. Dette kaldes lighedsideologien. Man skal altså som borger kunne regne med at man bliver dømt på samme måde som andre borgere. Af denne grund bliver retspraksis utroligt vigtigt da tidligere domme får

---

⁹ Munk-Hansen: Retsvidenskabsteori (2014), s. 87

¹⁰ Ibid. s. 136

¹¹ Ibid. s. 192

¹² Ibid. s. 273ff

¹³ <https://www.finanstilsynet.dk/nyheder-og-presse/sektornyt/2010/selskabsreform>

¹⁴ Werlauff: Selskabsret (2019), s. 657

præjudikatværdi.¹⁵ I dette speciale bliver det nødvendigt at inddrage retspraksis, for at undersøge ikke mindst hvornår og i hvilke tilfælde ledelsen kan ifalde erstatningsansvar, men også for at beskrive og analysere the business judgment rule, som er et dommerskabt begreb i amerikansk ret, og som vi senere har anerkendt i dansk ret.¹⁶

Sædvaner er en række værdier som borgere i samfundet har indrettet sig på. Det kan være alt lige fra en branchesædvane til mere almindelige hensyn samt helt konkrete hensyn til noget mere specifikt, sædvanerne synes dog at have en meget lille rolle i retspraksis.¹⁷

Den sidste traditionelle retskilde, forholdets natur, er svær at karakterisere. Den udspringer af det faktum, at dommerne har en form for beslutningstvung, de er simpelthen nødt til at træffe beslutning om, den tvist de er blevet forelagt. I de tilfælde hvor de ikke har nok information eller mangler en retskilde til at træffe denne beslutning, bliver resultatet ofte suppleret af det der kaldes forholdets natur.¹⁸ Forholdets natur dækker over en række hensyn og rimelighedsovervejelser som, domstolene mener skal have indflydelse på dommens afgørelse.¹⁹

Retslitteraturen anses ikke for at være en egentlig retskilde eftersom forfatteren mangler en vis form for legitimation. Men derfor kan litteraturen stadig godt finde anvendelse, i det omfang de resultater der fremgår af litteraturen anvendes objektivt eller i et andet litterært værk.²⁰ Det bemærkes desuden, at der vil blive foretaget den nødvendige kildekritik ved brugen af litteratur, specielt ved brugen af hjemmesider.²¹ I dette speciale vil retslitteraturen blive anvendt i det redegørende arbejde og inddrages i analysen i de tilfælde hvor den findes, at kunne bidrage hertil.

1.5 Specialets struktur

Specialet er opbygget efter den retsdogmatiske metode og opstillet herefter.²²

I afsnit 1 starter specialet med at redegøre for det juridiske område samt problemformuleringen. Herefter er metode og retskilder beskrevet og fremlagt.

I afsnit 2 og 3 redegøres der for ledelsens ansvarsgrundlag og de almindelige erstatningsretlige regler. Efterfølgende foretages der en analyse af ansvarsgrundlaget for at klarlægge graden af ledelsens culpaansvar, og der kigges på om ledelsens erstatningsansvar bedømmes efter de almindelige betingelser for erstatning.

---

¹⁵ Munk-Hansen: Retsvidenskabsteori (2014), s. 297f

¹⁶ Engsig Sørensen: U.2019B.299: Ledelsesansvar og det forretningsmæssige skøn – konturerne af den danske version af Business Judgment rule

¹⁷ Munk-Hansen: Retsvidenskabsteori (2014), s. 325

¹⁸ Ibid. s. 326f

¹⁹ Ibid. s. 329

²⁰ Ibid. s. 346f

²¹ <https://kub.ku.dk/biblioteker/frederiksberg/vejledninger/kildekritik/>

²² Willemann, Lind Gleerup og Rosenkjær: Erhvervsret C, systime ibog, introduktion til juridisk metode, <https://erhvervsretc.systime.dk/?id=536>

I afsnit 4 og 5 bliver der redegjort for valg af ledelsesstruktur, ledelsens opgaver og hvilken betydning den valgte ledelsesstruktur har for ledelsens opgaver. Efterfølgende bliver der foretaget en analyse af ledelsens opgaver for at klarlægge, hvornår ledelsens rent praktisk ifalder ansvar.

I afsnit 6 og 7 redegøres der for og analyseres the business judgment rule for at klarlægge om reglen finder anvendelse i dansk ret, og i så fald i hvilke tilfælde, samt hvilken betydningen reglen har for ledelsens erstatningsansvar.

I afsnit 8 vil der gives en kort men præcis konklusion, som besvarer specialets problemformulering på baggrund af analyserne.

I afsnit 9 vil der være en litteratur og kildeliste.

2. Ledelsens ansvarsgrundlag

2.1 Selskabslovens § 361 – Ledelsens erstatningsansvar

Af bestemmelsens stk. 1 lyder det, at *”Stiftere og medlemmer af ledelsen, som under udførelsen af deres hverv forsætligt eller uagtsomt har tilføjet kapitalselskabet skade, er pligtige til at erstatte denne. Det samme gælder, når skaden er tilføjet kapitalejere eller tredjemand”*. Efter denne bestemmelse kan ledelsen ifalde erstatningsansvar, såfremt de begår fejl eller andre forsømmelser og herved påføre selskabet et økonomisk tab. Af bestemmelsen fremgår det også, at erstatningsansvaret skal bedømmes efter dansk rets almindelige culperegulering, hvorved de almindelige betingelser herfor skal være opfyldt for, at ledelsen kan ifalde et erstatningsansvar.²³

Når et forhold skal afgøres efter culpereglen, er der en række betingelser som skal være opfyldt for, at den eventuelle skadevolder, her ledelsen, ifalder et erstatningsansvar. Der skal foreligge uagtsomhed eller fortsæt, det er desuden også denne formulering der fremgår direkte i selskabslovens § 361 og herved tydeliggør, at ledelsens erstatningsansvar skal bedømmes efter den almindelige culperegulering. Derudover skal der være sket en skade, som har ført til et tab, også kaldet kausalitet. Til sidst skal der være adækvans, dvs. skaden burde have været påregnelig og, at skadevolder burde have indset, at hans handling eller adfærd kunne føre til et eventuelt tab.²⁴

Af bestemmelsen fremgår det, at bestyrelsen kan blive erstatningsansvarlig for skade til selskabet, men også for skade tilføjet andre fx en leverandør eller lignende, jf. § SL 361, stk. 1, pkt. 2. Det er desuden også muligt, at bestyrelsen kan ende med at hæfte solidarisk med selskabet, dette gør sig oftest gældende i tilfælde, hvor et mindre selskab har, en enejer som også varetager driften af selskabet.²⁵

Selskabslovens § 361 regulere udover ansvaret desuden også, hvem der kan ifalde ansvar, jf. SL § 361, stk. 1 - 3. Selskabslovens § 361 gør det klart, at det er ledelsen der kan ifalde ansvar. Derudover

---

²³ Werlauff: Selskabsret (2019), s. 656f

²⁴ Von Eyben og Isager: Lærebog i erstatningsret (2015), s. 25ff

²⁵ Werlauff: Selskabsret (2019), s. 659

er det også muligt for både revisorer og vurderingsmænd at ifalde erstatningsansvar for et eventuelt tab, selskabet måtte have eller have tilføjnet andre. Der gælder desuden en speciel regel for revisorer, hvorefter både revisoren samt revisorens revisionselskab er erstatningsansvarlige, jf. SL § 361, stk. 3.²⁶

2.2 Dansk rets almindelige culparegel

Da det i ovenstående afsnit om ledelsens erstatningsansvar er fastslået, at dette ansvar beror på en culpa vurdering, efter dansk rets almindelige regler bliver, det nødvendigt med en kort redegørelse af, hvad disse regler beror på.

Der findes to ansvarsgrundlag, hvorefter en person kan ifalde erstatningsansvar, herunder objektivt ansvar og culpa. I dette speciale vil objektivt ansvar dog ikke blive nærmere gennemgået da der allerede er redegjort for, at ledelsens erstatningsansvar beror på en culpa vurdering hvilket stemmer overens med dansk ret, hvorefter culpa er det almindelige ansvarsgrundlag.²⁷

Når ansvarsgrundlaget skal bedømmes efter culpa, vil det normalt være tilfældet, at en skadevolder ved en *"forsætlig eller uagtsom"* handling forvolder skade. Inden for erstatningsretten, er det modsat strafferetten ikke så vigtigt at præcisere denne handling, eftersom erstatningsrettens nedre grænse for ansvar er uagtsomhed. Det bliver i stedet interessant at skelne mellem de skader som indtræder ved *"hændelige"* adfærd, og de skader der indtræder ved en direkte uagtsom handling.²⁸

Den måde hvorpå det tidligere har været vurderet, om en person har handlet uagtsomt eller ej, har været ud fra en *"bonus pater"* hvorved man kigger på om skadevolder har handlet på samme måde som en *"god familiefader"* ville have gjort.²⁹ Denne vurdering bliver dog næppe brugt længere, og vurderingen af uagtsomhed bliver i stedet lavet ud fra en mere objektiv culpabedømmelse, hvor der laves en bedømmelse af skadevolders handling eller undladelse. Vurderingen af om der er handlet uagtsomt bliver derfor nu i stedet en vurdering af, hvorvidt skadevolders handling eller undladelse stemmer overens eller afviger fra et anerkendt adfærdsmønster, der bliver altså lagt stor fokus på sædvanen og forholdets natur.³⁰

Ud over at der skal foreligge et ansvarsgrundlag for at ifalde erstatning, for ledelsen et culpaansvarsgrundlag, skal det være klargjort, at det er selve den culpøse handling der har medført skaden og tabet herved, også kaldet kausalitet, og denne skade skal have været påregnelig for skadevolder, også kaldet adækvat.³¹

For det første skal der foreligge kausalitet, altså en sammenhæng mellem skaden og den handling som har påført den eventuelle skade. Der skal altså være et rent fysisk sammenhæng mellem skaden og handlingen. Der må laves en vurdering af de faktiske forhold i sagen for at vurdere om der er

---

²⁶ Ibid. s. 660f

²⁷ Von Eyben og Isager: Lærebog i erstatningsret (2015), s. 85

²⁸ Ibid. s. 88

²⁹ Ibid. s. 89

³⁰ Ibid. s. 91f

³¹ Ibid. s. 297f og 309ff

sammenhæng. I så fald at det findes, at der ikke er sammenhæng mellem skaden og handlingen, vil der ikke kunne opstå et erstatningsansvar. I det tilfælde at skaden og handlingen findes, at være sammenhængene bliver næste spørgsmål om, skaden har været påregnelig for skadevolder.³²

Når der laves en vurdering af hvorvidt skaden og handlingen hænger sammen, kigges der på om skaden ville være indtrådt uden den "skadevoldende" handling? Hvis dette spørgsmål besvares bekræftende, vil der ikke være årsagsforbindelse mellem de to, hvorved det giver sig selv, at hvis der svares nej til spørgsmålet, vil der foreligge kausalitet. Denne måde at vurdere kausalitet på giver et klart billede af, at den skadevoldende handling skal have været en nødvendighed for skadens indtræden. Der skal altså være direkte sammenhæng mellem skade og handling.³³

Der kan også tænkes i tilfælde, hvor der er flere skadevoldende handlinger, hvorved der kan opstå årsagskonkurrence. I sådanne tilfælde hvor begge handlinger har været tilstrækkelige for, at skaden opstod, vil begge parter nok rent praktisk blive pålagt et erstatningsansvar. Der er også mere besværlige scenarier, hvor ingen af parternes handlinger er tilstrækkelige, men begge handlinger er nødvendige for, at skaden opstår, i sådanne tilfælde opstår der i stedet et adækvansproblem.³⁴

Adækvans betyder, at skaden skal have været påregnelig for skadevolder ved hans handling. Afhængigt af hvordan skaden beskrives kan enhver skade nærmest være påregnelig, hvilket selvfølgelig ikke er ideen bag hele systemet. Derfor er der opstået en praksis i Danmark, hvorefter det vurderes om det forløb der har ført frem til skaden har ledt i den retning før handlingens indtræden. Såfremt handlingen ikke har medført en forøget risiko for skade er skaden ikke adækvat. Skadevolder skal altså kunne have forudset, at hans handling ville medføre risiko for, at en skade opstod. Skaden skal altså have været påregnelig for ham. Hvis risikoen for skadens opståen ikke ændres af skadevolders handling, må handlingen betegnes som en hændelige ulykke, og skaden er derfor ikke påregnelig.³⁵

Nogle tilfælde vil dog besværliggøre vurderingen af, hvorvidt en opstået skade er adækvat. Navnlig tilfælde hvor skadelidtes egen handling har forværret skaden, her vil skadevolder ofte stadig få ansvaret for den fulde skade på trods af, at skadelidte selv har forværret den.³⁶ I andre tilfælde vil der være opstået en meget usædvanlig følgeskade fx ved, at skadens størrelse bliver enorm i forhold til den ansvarspådragende handling, også her vil skadevolder ifalde ansvar for den fulde skade.³⁷ Derudover er der tilfælde hvor en tredjemand forværre en allerede opstået skade, eller skadesforløbet er usædvanligt. Alle disse typer af skader kan skabe adækvansproblemer, men vil ofte føre til, at skadevolder ifalder ansvar for hele skaden.³⁸

---

³² Ibid. s. 298f

³³ Ibid. s. 299f

³⁴ Ibid. s. 301ff

³⁵ Ibid. s. 309f

³⁶ Ibid. s. 320

³⁷ Ibid. s. 321f

³⁸ Ibid. s. 320f

3. Analyse af ledelsens ansvarsgrundlag

Det er klargjort i selskabslovens § 361, at bestyrelsen er pålagt et culpaansvar, men graden heraf er ikke nærmere præciseret derfor, vil der i det følgende afsnit blive foretaget en analyse af ledelsens culpaansvar. Herved vil det blive vurderet hvorvidt ledelsens culpaansvar er skærpet i form af enten omvendt bevisbyrde eller som et professionsansvar.

Efter den almindelige erstatningsretlige culperegulering skal der foreligge en culpøs handling enten i form af en forsætlig eller uagtsom handling, som medfører et tab.³⁹ Spørgsmålet bliver herefter hvordan denne culpøse handling skal vurderes for ledelsen, og om culpavurderingen på nogen måde kan siges at være skærpet for ledelsen i et selskab.

3.1 Omvendt bevisbyrde for ledelsen

Dette afsnit vil tage udgangspunkt i ledelsens erstatningsansvar og culpavurdering heraf, for at analysere om der har været en overgang til at pålægge ledelsen bevisbyrden i erstatningssager. Der er i flere lande allerede pålagt ledelsen i et selskab omvendt bevisbyrde på baggrund af en lidt anderledes ledelsesstruktur, end den der kendes fra danske selskaber, herved er der fx i Tysk ret en tendens til, at bestyrelsen i et selskab udelukkende skal føre tilsyn og kontrol af selskabet, og direktionen varetager ledelsen af selskabet. Denne lidt mere specialiserede ledelsesstruktur medfører nogle andre overvejelser, når der skal tages stilling til om der er handlet ansvarspådragende eller ej.⁴⁰ Spørgsmålet bliver herefter om dansk ret, og domstolene i Danmark efterhånden har haft en overgang til omvendt bevisbyrde. Der var i litteraturen helt tilbage i 90'erne, i tiden før selskabsreformen i 2010, tale om en mulig udvikling af culpaansvaret for ledelsen i selskaber. Der var en diskussion om, hvorvidt udviklingen var på vej hen imod et culpaansvar med omvendt bevisbyrde, som ville medføre, at i stedet for at have en normal ligefrem bevisbyrde hvor skadelidte er den der skal bevise, at ledelsen i selskabet har handlet ansvarspådragende, så ville bevisbyrden pludseligt blive vendt om, og ledelsen ville nu være den der skulle bære bevisbyrden og i en erstatningssag løfte denne for at bevise, at deres handling eller undladelse ikke har været ansvarspådragende.⁴¹ I så fald, at ledelsen efterhånden er blevet pålagt et skærpet culpaansvar i form af en omvendt bevisbyrde, vil det utvivlsomt være meget byrdefuldt for denne, da en omvendt bevisbyrde vil betyde, at ledelsen er underlagt et meget strengt culpaansvar og herved muligvis afskrække ledelsen fra sit arbejde.⁴²

Hvis der kigges på retspraksis fra den tid, kan der ses på bl.a. U 1985.209 H.

U 1985.209 H: Sagen omhandlede Skovsø Maskinværksted, Slagelse ApS, som anmeldte betalingsstandsning til skifteretten i Slagelse d. 8. juni 1977, hvorefter det på generalforsamlingen d. 14. september blev besluttet, at selskabet skulle træde i likvidation. Selskabet havde forud for betalingsstandsningen delvist betalt indeholdte A-skatter, men opregnede sig en skatte-skyld. Der blev opstillet et budget, der dog ikke blev overholdt, og herefter gik selskabet

---

³⁹ Ibid. s. 85

⁴⁰ Werlauff: Selskabsret (2019). s. 657

⁴¹ RR.5.1991.20, Boe, Jørgen: Bestyrelsesmedlemmers og direktørers erstatningsansvar, Udvalgte emner, 1991

⁴² Ibid.

konkurs. Skattevæsenet sagsøgte stifter smedemester Bruno Christian Bagger for den resterende skat og pålagde ham bøde for overtrædelse af kildeskatteloven. Højesteret fandt det herefter ikke godtgjort, at sagsøgte måtte eller have indset at videreførelsen af selskabet ville medføre tab for kreditorerne i selskabet, sagsøgte blev derfor frifundet.

I dommen ses det, at domstolene er tilbageholdende med at pålægge ledelsen, herunder stifteren af selskabet et erstatningsansvar for de manglende betalinger til kreditorerne som følge af betalingsstandsningen. Der blev i dommen lagt vægt på, at sagsøgte foreslog kreditorerne en ordning, hvorved han langsomt kunne tilbagebetale de resterende betalinger. Denne ordning var foretaget ud fra en vurdering af de foreliggende budgetter, som ansås for at være gode og var tiltrådt af sagsøgtes bank og hovedkreditorer. Der blev desuden også lagt vægt på, at sagsøger ikke havde ført tilstrækkeligt bevis for, at sagsøgte burde have indset at videreførelse af selskabet ville medføre tab. Sagsøgte blev derfor frifundet af landsretten. Højesteret stadfæstede dommen på samme grundlag.

Det faktum at domstolene lægger stor vægt på, at sagsøger ikke havde ført tilstrækkeligt bevis for sagsøgtes culpøse handling gør det klart, at domstolene her fortsat pålagde ledelsen et almindeligt culpaansvar hvorved det er sagsøger som har bevisbyrden og der var ikke i denne dom tegn på, at en overgang til omvendt bevisbyrde var igangsat.

Ligeledes kan der ses på dom U 1984/1115 SHD.

U 1984/1115 SHD: Sagen omhandlede højesterettsadvokat Ole Borge, Oslo, som sagsøgte Mercandia Construction A/S for et ubetalt salær, da sagsøgte var under konkursbehandling ved SØ- og Handelsrettens skifteret. Sagsøger krævede betaling for det manglende salærer fra selskabets bestyrelse, herunder skibsreder Per Søren Henriksen og de to direktører Harry Nefling og Ejvind Vejby Skovsgaard. Mercandia A/S havde hyret sagsøger Ole Borge i marts 1979 til at yde advokatbistand ved et kontraktforhold, hvori der var opstået problemer, herefter fortsatte han med at yde løbende advokatarbejde for de sagsøgte. Sagsøgte stoppede sine betalinger den 24. marts 1980, da de selv anmeldte konkurs til SØ- og Handelsretten, derfor modtog sagsøger ikke betaling for sit advokatarbejde. Det blev gjort gældende, at selskabets ledelse havde sørget for en tilstrækkelig og forsvarlig organisation af selskabets virksomhed samt dets regnskaber og, at der blev givet jævnlige rapporter til ledelsen om selskabets økonomiske forhold, hvorved de havde den fornødne information til at træffe ledelsesmæssige beslutninger. SØ- og Handelsretten lagde det også til grund, at sagsøger ikke havde ført bevis for, at ledelsen havde handlet forsætligt eller uagtsomt. Sagsøgte blev derfor frifundet.

Også i denne dom ligger domstolene vægt på, at det er sagsøger som har bevisbyrden for sagsøgtes culpøse handling, og heller ikke her findes denne bevisbyrde at være opfyldt. Dommen er derfor endnu et udtryk for, at ledelsen stadig var underlagt en almindelig culpabedømmelse med ligefrem bevisbyrde og tiden før retslitteraturens diskussion om en eventuel omvendt bevisbyrde syntes ikke at vise, at domstolene forsøgte at bevæge sig i en sådan retning. Et sådan skærpet culpaansvar ansås heller ikke af Jørgen Boe for at have indfundet sig i dansk ret på daværende tidspunkt, og han bemærkede desuden, at en omvendt bevisbyrde ikke sås at have noget formål i dansk ret og, at i så

fald, at det blev indført, ville det medføre store erstatningsager samt tilbageholdenhed og usikkerhed for ledelsen i selskaber hvilket ikke ville være gavnligt for nogen af parterne.⁴³

Da der ikke ses nogen tildens fra domstolene til at pålægge ledelsen et skærpet culpaansvar i 80erne og 90erne, bliver spørgsmålet herefter hvorvidt der måske på trods af eventuelt store negative konsekvenser ved en sådan skærpelse kunne være sket en ændring af domstolenes holdning i nyere tid, og om hvorvidt nyere retspraksis kunne have bevæget sig i retning af et skærpet culpaansvar. Af nyere retspraksis om ledelsens erstatningsansvar kan der ses på U 1999.707 H.

U 1999.707 H: Sagen omhandlede Future Advance 10 A/S, som havde sagsøgt deres advokat John Lademann for et millionbeløb i maj 1993. Sagsøgte forestod ved oprettelsen af en række selskaber, som alle indgik i en gruppe kaldet FC gruppen, han agerede desuden også som bestyrelsesformand for alle selskaberne i FC-gruppen. Sagsøgte blev ved fuldmagt bemyndiget til at foretage alle bankforretninger, herunder også selskabets investeringer. Sagsøgte indgik herefter i juni 1990 en aftale om anbringelsen af sagsøgers samlede kapital i obligationer og den 6. februar 1992 blev det af sagsøgte aftalt, at sagsøgers stamkapital skulle anbringes i Lannung Bank A/S. Kort herefter den 1. oktober 1992 gik Lannung Bank A/S konkurs. Sagsøger Future Advance 10 A/S gjorde herefter et erstatningskrav gældende mod sagsøgte John Lademann. Landsretten lagde vægt på at beslutningen om anbringelse af stamkapital var en beslutning der skulle forelægges bestyrelsen, men at denne beslutning blev godkendt telefonisk af yderligere bestyrelsesmedlemmer, og beslutningen var derfor ikke i strid med bestyrelsens beslutninger. Højesteret fulgte op på landsrettens begrundelse og anførte desuden at sagsøgte, John Lademann, ikke havde pådraget sig et erstatningsansvar, eftersom hans beslutninger var i overensstemmelse med selskabets investeringsstrategi. Den sagsøgte blev derfor frifundet.

Dommen giver et eksempel på endnu en frifindelse af en bestyrelsesformand. Dommen lægger stor vægt på, at sagsøger har handlet efter bestyrelsens og generalforsamlingens forskrifter og beslutninger, og han bliver derfor ikke erstatningsansvarlig. Højesteret påpeger modsat landsretten også, at det ikke af appellant, her Future Advance 10 A/S, er bevist eller anført noget, der kan føre til at lade sagsøgte John Lademann ifalde ansvar, for de tabte investeringer. Både landsretten og højesteret lader bevisbyrden for sagsøgtes culpøse handling ligge på sagsøger, og ved højesterets udtalelse om appellants manglende bevisførelse tydeliggøres det igen af domstolene, at ledelsen ikke er pålagt bevisbyrden for deres uskyld.

Af ovennævnte domme fremgår det altså ikke, at der i tiden forud for selskabsreformen skulle have været en udvikling i retning af omvendt bevisbyrde og et skærpet culpaansvar. Eftersom selskabsreformen i 2010 hovedsageligt var en videreførelse af allerede gældende ret med enkelte nyskabelser, og da det forsat efter selskabsloven er dansk rets almindelige culperegulering der bruges ved bedømmelsen af bestyrelsens erstatningsansvar, jf. selskabslovens § 361, anses domme fra før 2010 stadig at have en vis præjudikatværdi.⁴⁴ Af helt ny retspraksis kan, der ses på U 2019.1907 H, Capinordic.

---

⁴³ Ibid.

⁴⁴ <https://www.finanstilsynet.dk/nyheder-og-presse/sektornyt/2010/selskabsreform> og Werlauff: Selskabsret (2019), s. 657 og Von Eyben og Isager: Lærebog i erstatningsret (2015), s. 119f

U 2019.1907 H, Capinordic: Sagen omhandlede Capinordic Bank A/S, som blev stiftet i 2006 som et datterselskab til det dengang hed Capinordic A/S, og nu hedder NewCap Holding A/S. Capinordic Bank A/S gik efter stiftelsen konkurs den. 11 februar 2010, eftersom banken ikke kunne opfylde kravene til bankens solvens. Efter konkursen overtog Finansiell Stabilitet A/S de resterende aktiver og sagsøgte bestyrelsesformanden og direktøren i Capinordic A/S. Finansiell Stabilitet A/S gjorde det i dommen gældende, at de sagsøgte var ansvarlige for bankens konkurs, og som følge heraf det samlede tab. I sagen gjorde Finansiell Stabilitet A/S det også gældende, at ledelsen var underlagt en skærpet ansvarsnorm og, at lovgivning og interne regler var overtrådt. Sagsøger gjorde det også gældende, at de sagsøgte skulle gøres ansvarlige for en række konkrete lånesager, som havde medført et tab for Capinordic Bank A/S.

I dommen er det gjort klart, at der er sket overtrædelse af lov om finansiell sikkerhed ved bankens långivning. Landsretten gør det dog klart, at selvom der er sket en overtrædelse af lovgivningen medføre dette ikke automatisk et erstatningsansvar for ledelsen i selskabet, eftersom det afgørende for ledelsens erstatningsansvar er, om overtrædelsen af lov om finansiell sikkerhed, har været det der medførte tabet for Capinordic Bank A/S. Landsretten bemærkede også, at selvom der var sket udbetaling af en række lån uden bestyrelsens samtykke så havde dette heller ikke betydning for vurderingen af ledelsens erstatningsansvar, eftersom det igen var et spørgsmål om, hvorvidt lånene måtte have været anset for uforsvarlige af de sagsøgte på lånetidspunktet, ud fra den information de havde til rådighed. I så fald, at dette ikke var tilfældet ville det være umuligt at påvise en årsagsforbindelse mellem de bevilgede lån og det efterfølgende tab. Landsretten foretog en konkret vurdering af hvert enkelt låneengagement for at vurdere, om de forhold der var under långivningen, og på tidspunktet for långivningen skulle eller burde have gjort det klart for ledelsen af banken, at lånene ville medføre en stor risiko for tab. Herved bemærkede landsretten også, at tidspunktet for lånene var af særlig betydning, da en række af lånene blev foretaget efter finanskrisen i 2008 og efter, at finanstillsynet havde været ude og advare bankerne om at yde omfattende lån. Landsretten endte i sidste ende med at dømme ledelsen for erstatningsansvar i 9 ud af 11 låneengagementer, og højesteret stadfæstede dommen med ændring af tabet på 3 af låneengagementerne.

I forhold til bankens konkurs og tabet herved vurderede landsretten, at forretningsmodellen nok måtte være risikabel eftersom de få, men store kunder gjorde banken meget sårbar over for konjunkturændringer hvilket medførte, at de gik konkurs efter finanskrisen i 2008. Landsretten fandt dog ikke, at Capinordic Bank A/S risikable forretningsmodel i sig selv kunne medføre et erstatningsansvar for ledelsen. Landsretten anså heller ikke Capinordic Bank A/S organisering for at være tilstrækkelig til at medføre et erstatningsansvar for ledelsen, da de udtalte, at *"Efter en samlet gennemgang af de engagementer, der er omfattet af denne sag, herunder engagementer, hvor der ikke er lidt et tab, og henset til landsrettens erstatningsretlige vurdering af de enkelte engagementer finder landsretten heller ikke grundlag for at anse Bankens organisering, opgavefordeling og generelle virkemåde for i sig selv at være ansvarspådragende."* Landsretten fandt derfor ikke efter en vurdering af det samlede forløb i sagen, at ledelsen i Capinordic Bank A/S havde handlet ansvarspådragende, og som følge heraf blev den sagsøgte ledelse ikke erstatningsansvarlige for bankens konkurs, og kun erstatningspligtige for de enkelte låneengagementer hvorved de havde handlet ansvarspådragende.

Dommen giver et klart udtryk af, at tilsidesættelsen af lovgivning ikke i sig selv er nok til at pålægge en ledelse erstatningsansvar, eftersom landsretten direkte påpeger dette i sine præmisser til dommen. Det vigtige ved vurderingen af en ledelses erstatningsansvar bliver derfor i stedet om handlingen eller undladelsen har været det der rent faktisk medførte tabet, hvilket er et udtryk for at vurderingen af en ledelses erstatningsansvar skal ske efter en culpavurdering, landsretten henviser herved til selskabslovens § 361, som indeholder bestemmelsen om, at en ledelse der handler uagtsomt, kan ifalde erstatningsansvar for det efterfølgende tab den uagtsomme handling måtte medføre. Der gives i dommen ikke indtryk af, at der skulle være sket en overgang til omvendt bevisbyrde og herved et skærpet culpaansvar. Det må derfor antages, at der heller ikke efter selskabsreformen i 2010 er sket en ændring i retspraksis, og ledelsens ansvar bør fortsat vurderes som et almindeligt culpaansvar med ligefrem bevisbyrde, hvorefter det fortsat er sagsøger, som har bevisbyrden for sagsøgtes culpøse handling.

Retspraksis på området giver indtryk af, at ledelsen fortsat er underlagt et culpaansvar med ligefrem bevisbyrde. Ved selskabsreformen i 2010 udarbejdede et udvalg bestående af juridiske kyndige og eksperter på området en betænkning, der skulle danne grundlag for den nye selskabslov.⁴⁵ I denne betænkning blev spørgsmålet om omvendt bevisbyrde også kommenteret af udvalget som påpegede, at det var en selvfølge, at en ledelse som havde handlet ansvarspådragende, skulle kunne ifalde ansvar herfor, da det af åbenlyse grunde ellers ville være urimeligt, at skadelidte ikke kunne drage nogen til ansvar. Udvalget påpegede dog, at da dette ansvar for ledelsen nemt kunne blive meget byrdefuldt og, at en regel om omvendt bevisbyrde ville gøre ansvaret for en ledelse helt urimeligt byrdefuldt, eftersom det ville være enormt svært og til tider umuligt for dem at bevise deres uskyld, og udvalget anbefalede derfor ikke, at den nye selskabslov indeholdt en regel om omvendt bevisbyrde for sager om ledelsens erstatningsansvar.⁴⁶ De hensyn og overvejelser som betænkningssudvalget havde forud for den nye selskabslov var derfor stort set de samme tanker som Jørgen Boe havde tilbage i 1990'erne, da han i en af hans artikler påpegede, at en omvendt bevisbyrde for selskabets ledelse i erstatningsager ville være meget byrdefuldt for ledelsen.⁴⁷ Samme overvejelser kan ses i yderligere retslitteratur, hvori det også bliver påpeget, at omvendt bevisbyrde vil gøre det besværligt at ansætte bestyrelser, da de vil være bange for et eventuelt erstatningsansvar.⁴⁸

Det bemærkes dog, at det ud fra en vurdering af grovheden af den ansvarspådragende handling kan være muligt at vende bevisbyrden for årsagsforbindelsen om, dette vil dog ikke blive nærmere gennemgået i dette speciale.⁴⁹

Der findes desuden også eksempler på, at selskaber som er i økonomiske problemer sælger sin virksomhed til et andet selskab, det interessante her er de tilfælde, hvor det selskab som køber virksomheden ejes af et medlem af ledelsen i det sælgende selskab, og i sådanne tilfælde kan bevisbyrden blive vendt om og ende med at lægge på medlemmet af ledelsen hvorved de må bevise, at

---

⁴⁵ Betænkning 1498 - modernisering af selskabsretten, november 2008

⁴⁶ Ibid. s. 42

⁴⁷ RR.5.1991.20, Boe, Jørgen: Bestyrelsesmedlemmers og direktørers erstatningsansvar, Udvalgte emner, 1991

⁴⁸ Berg og Langsted, U1994B.183: Er bestyrelsesansvaret blevet skærpet?

⁴⁹ Werlauff: Selskabsret (2019), s. 677

salget og købet er sket på markedsmæssige vilkår.⁵⁰ Dette omhandler tilfælde, hvor spørgsmålet om the business judgment rules anvendelse bliver stillet, og der er tvivl om, hvorvidt det forretningsmæssige skøn er taget i selskabets interesse eller andres. Dette ses meget kort berørt vedrørende sagen Røde Vejmølle i afsnit 4 om the business judgment rule, men vil ellers ikke blive nærmere behandlet i dette speciale.

3.2 Opsamling

Efter en gennemgang af retspraksis i 80erne og 90erne samt Capinordic Bank dommen fra 2019 må det konkluderes, at det culpaansvar der gælder for en ledelse i et selskab ved sager om erstatningsansvar fortsat vurderes med ligefrem bevisbyrde, hvorefter sagsøger er den der skal løfte bevisbyrden. På trods af en diskussion i litteraturen om, at domstolene muligvis havde bevæget sig i retning af en omvendt bevisbyrde, er der ikke fundet tegn på dette i retspraksis. Selskabsreformen og betænkningen hertil i 2010 har heller ikke påvist, at en sådan omvendt bevisbyrde skulle være blevet pålagt ledelsen, og betækningsudvalget har stærkt frarådet at indføre et sådant skærpet culpaansvar. Capinordic Bank dommen i 2019 har heller vist tegn på en overgang til omvendt bevisbyrde og domstolen har i dommen givet udtryk for, at der gælder et almindelige culpaansvar med ligefrem bevisbyrde for ledelsen i et selskab. Det må altså antages, at de hensyn der gælder til skadelidte ved, at de skal have mulighed for at gøre erstatning gældende overfor ledelsen ikke vægter så højt, at de helt tilsidesætter hensynene til ledelsen, som ved at blive pålagt en omvendt bevisbyrde ville have meget svært ved at bevise sin uskyld i erstatningssager.

3.3 Professionsansvar for ledelsen

I dette afsnit vil der blive foretaget en vurdering af ledelsens culpaansvar, og om ledelsens culpaansvar kan siges at være et skærpet ansvar i form af et professionsansvar. Et professionsansvar er et skærpet ansvar, der kræves af dem, der kan siges at være professionsudøvere, altså en person der har det der vil betegnes som faglige forudsætninger for at udføre den profession eller det arbejde, personen nu engang varetager. Hvis det antages, at ledelsen i et selskab er underlagt et lidt strengere culpaansvar i form af et professionsansvar, vil dette ikke medføre nogen særlig strenghed af culpaansvaret, men i stedet betyde at når den ansvarspådragende handling skal bedømmes, skal dette gøres ud fra de forskrifter og sædvaner, som gælder inden for området af professionsansvaret. Denne målestok hvorefter professionsansvaret bliver bedømt er noget, som ses inden for håndværksmæssige fag såvel som liberale erhverv, og det kan ses både inden og uden for kontrakt hvilket betyder, at selv ikke-professionelle, som bevæger sig ind på et område hvor det tidligere er antaget, at der gælder et professionsansvar vil blive målt på lige fod med andre indenfor professionen og herved blive pålagt et professionsansvar.⁵¹ Spørgsmålet bliver herefter, om ledelsen i et selskab kan antages at være pålagt et sådant skærpet culpaansvar ved udførelsen af deres opgaver som ledelse i et selskab og skal vurderes herefter.

---

⁵⁰Ibid. s. 686

⁵¹ Von Eyben og Isager: Lærebog i erstatningsret (2015), s. 119ff

Et eksempel på retspraksis hvor domstolene udtaler sig om, hvordan ledelsens culpaansvar skal vurderes, kan ses ved dom U 2020.3547 H, Eik Bank.

U 2020.3547 H, Eik Bank: Sagen omhandlede Eik Banks bestyrelse og direktion, der blev sagsøgt af Finansiell Stabilitet, som havde overtaget banken. Finansiell Stabilitet mente, at den sagsøgte ledelse havde været uforsvarlige ved formueforvaltningen og investeringer foretaget i Eik Bank DK. Finansiell Stabilitet fik herved muligheden for at afvikle de erstatningskrav, som måtte ligge, da kravene også blev overdraget ved overdragelsesaftalen. Finansiell Stabilitet sagsøgte den ledelse, der havde været i Eik Bank DK på tidspunktet for de uforsvarlige investeringer, heriblandt formanden for bestyrelsen, 2 medlemmer af bestyrelsen, samt 3 medlemmer af direktion og også bankens revisor samt revisionselskab. Finansiell Stabilitet krævede erstatning for bankens tab på 6 låneengagementer. Landsretten pålagde ikke erstatningsansvar for bankens organisation, da de ikke mente, at denne havde været ansvarspådragende. Landsretten pålagde dog derimod 4 af medlemmerne i ledelsen at skulle solidarisk betale 28,6 mio. kr. i erstatning for en række af de foretagende låneengagementer, resten af ledelsesmedlemmerne blev frifundet, ligeså blev revisor og revisionselskabet. Højesteret frifandt de sidste 4 ledelsesmedlemmer, som var ifaldet ansvar samt stadfæstede landsrettens dom, som havde frifundet de øvrige ledelsesmedlemmer. Højesteret fandt derfor ikke, at nogen af bankens ledelsesmedlemmer havde handlet ansvarspådragende ved bevillingen af lånene.

Ved sagsanlæggelsen havde Finansiell Stabilitet som sagsøger anlagt sagen med henvisning til, at bestyrelsen og direktionen i selskabet måtte være erstatningsansvarlige over for banken efter den dagældende aktieselskabslov, som senere er blevet videreført i selskabslovens § 361, stk. 1 og Finansiell Stabilitet havde derfor anlagt sagen med påstand om, at ledelsen havde handlet uagtsomt eller uforsvarligt ved udøvelsen af deres hverv. Landsretten tager i dommens afgørelse direkte stilling til fortolkningen af ledelsens culpaansvar efter selskabslovens § 361, da de fastslår, at der ikke ud fra ordlyden af selve bestemmelsen kan antages at gælde noget skærpet ansvar for en direktion eller bestyrelse i en bank. Landsretten udtaler desuden i dommen, at *"Ansvaret for det enkelte ledelsesmedlem må på sædvanlig vis vurderes i lyset af den særlige indsigt, den pågældende eventuelt måtte have."* Herved antager landsretten, at der ikke gælder noget skærpet ansvar i form af et professionsansvar, da vurdering af om ledelsen har handlet ansvarspådragende skal ske i lyset af den viden de har på det tidspunkt hvor de træffer beslutningen, og ikke ud fra en vurdering af hvad en professionel ville have gjort på baggrund af en række forskrifter eller sædvaner.

Da dommen blev anket til højesteret, forholdt højesteret sig også til ansvarsgrundlaget af ledelsen i selskabet. Højesteret henviste i Eik Bank sagen direkte til U.2019.1907.H, Capinordic hvori højesteret udtalte sig om ledelsens ansvarsgrundlag da udtalte, at *"Bestemmelsen, der med mindre sproglige justeringer er videreført i selskabslovens § 361, stk. 1, 1. pkt., fastsætter et almindeligt culpaansvar. Der er ikke i lovgivningen i øvrigt eller retspraksis grundlag for at fastslå, at der gælder en skærpet ansvarsnorm for ledelsesmedlemmer i en bank."* Højesteret havde altså i Capinordic stort set samme udtalelse om vurderingen af ledelsens ansvarsgrundlag som de senere havde i Eik Bank sagen, hvorved de antog, at der ikke måtte gælde et professionsansvar for ledelsesmedlemmerne.

I bankdommen B-1390-17 Amagerbank blev der også taget stilling til, hvordan ledelsens culpaansvar skulle vurderes efter selskabslovens § 361.

B-1390-17 Amagerbank: Sagen omhandlede Amagerbanken og om hvorvidt 11 ledelsesmedlemmer, der havde siddet i bestyrelsen og direktion kunne gøres erstatningsansvarlige for ejendoms køb foretaget under perioden for finanskrisen. Amagerbanken havde i 2008 bevilget et stort lån til et boligprojekt der skulle bygges i København. Der var sammen med lånet ydet en valutaramme, denne valutaramme havde medført store tab for Amagerbanken og i 2009 gik banken konkurs. Finansiell Stabilitet overtog herefter banken, og søgte de ledelsesmedlemmer som Finansiell Stabilitet mente var ansvarlige for bankens tab. Landsretten udtalte i deres dom, at selve lånet til boligprojektet ikke kunne anses for at være ansvarspådragende for de søgte ledelsesmedlemmer. Valutarammen ansås derimod af domstolen for at have været ansvarspådragende for de 8 søgte bestyrelsesmedlemmer, heriblandt den administrerende direktør, blev gjort erstatningsansvarlige for tabet på denne.⁵²

I dommen havde Finansiell Stabilitet A/S over for byretten gjort gældende, at de søgte ledelsesmedlemmer skulle ifalde erstatningsansvar efter bestemmelsen i aktieselskabslovens § 140, som senere blev videreført i selskabslovens § 361. Dette gentog Finansiell Stabilitet ved Østre Landsret, eftersom de gentog alle deres tidligere anbringender. Denne henvisning til selskabslovens § 361 indeholder det sædvanlige culpaansvar, som pålægges ledelsen i et selskab, og er samme anbringende Finansiell Stabilitet havde gjort gældende i tidligere domme som U 2019.1907 H, Capinordic og U 2020.3547 H, Eik Bank.

Ved landsrettens afgørelse af sagen tager de direkte stilling til ledelsens ansvarsgrundlag, hvorved de i deres præmisser til dommen henviser til U 2019.1907 H, Capinordic og den stillingtagen der var til ansvarsnormen for ledelsesmedlemmer heri. Herved gentager Østre Landsret højesterets udtalelser i Capinordic, da de udtaler, at der *”Som fastslået af Højesteret i dom af 15. januar 2019 sag 226/2015, Capinordic Bank (UfR 2019.1907), gælder der for ledelsen af en bank samme ansvarsnorm, som i øvrigt gælder for selskabsledelsen i et aktieselskab, dvs. et almindeligt culpaansvar, jf. dagældende aktieselskabslovs § 140, 1. pkt., og selskabslovens § 361, stk. 1, 1. pkt.”* Østrelandsret henviser herved til, at når ansvarsgrundlaget skal vurderes for ledelsesmedlemmerne, så må dette gøres ud fra den viden og indsigt det pågældende medlem måtte have på tidspunktet for beslutningen. Østre Landsret gentager derfor i store træk højesterets afgørelse i Capinordic, og Østre Landsret antager derfor også, at der ikke gælder et professionsansvar, men at ansvaret for ledelsen i et selskab i stedet er et almindeligt culpaansvar.

Ses der på de to domme i ovenstående afsnit om omvendt bevisbyrde, er der heller ikke i denne retspraksis, noget der peger i retning af, at ledelsen i et selskab skulle være pålagt et andet og strengere culpaansvar. Disse domme anses stadig for at have præjudikatværdi selv efter selskabsreformen i 2010.⁵³

Eftersom der ikke i dommene fra før selskabsformen kan findes tegn på, at ledelsen skulle pålægges et professionsansvar og med de andre bank sagers henvisninger til højesterets udtalelser i Capinordic dommen fra 2019, må det antages at højesteret i Capinordic endegyldigt har gjort op med ideen om, at ledelsen i et selskab muligvis kunne være pålagt et skærpet culpaansvar i form af et

---

⁵² <https://www.dahllaw.dk/nyheder/412/19-nov-2019-dilemma-amagerbanksagen-er-afsluttet-hvor-staar-vi-saa-nu/>

⁵³ Werlauff: Selskabsret (2019), s. 657

professionsansvar. Betækningsudvalget til selskabsreformen i 2010 havde samme opfattelse, da de også i betænkningen udtalte, at tidligere retspraksis ikke havde vist tegn på en ændring af culpaansvaret for ledelsen, eftersom der ikke i tidligere retspraksis fra domstolene var blevet differentieret mellem professionelle og ikke-professionelle i et selskabs ledelse. Betækningsudvalget påpegede dog, at der har været eksempler på tilfælde, hvor et medlem af ledelsen i et selskab er blevet bedømt strengere på områder, hvor deres baggrundsviden som følge af deres uddannelse eller arbejde har været relevant viden ved udførelsen af deres ledelsesmæssige arbejde i selskabet.⁵⁴ Et eksempel herpå kan findes i dommen U 2004.2253 H, Vindmølle.

U 2004.2253 H, Vindmølle: Sagen omhandlede et bankkitieselskab, der blev stiftet i maj 1995 og drev "alternativ" bankvirksomhed, hvorved det indlånte penge på en højrentekonto som havde lav risiko. Det viste sig, at selskabet ikke havde tilladelse til at drive denne type virksomhed, og finanstilsynet påbød derfor selskabet at stoppe aktiviteten. Herefter forsøgte selskabet at ansøge finanstilsynet om tilladelse, men fik den aldrig. De fortsatte dog på trods af manglende tilladelse stadig aktiviteten, indtil selskabet i 1997 gik konkurs, da det viste sig, at direktøren og et medlem af bestyrelsen igennem en længere periode havde begået bedrageri. Konkursboet lagde herefter sag an mod direktøren samt 3 andre bestyrelsesmedlemmer og selskabets revisor. Et af bestyrelsesmedlemmerne blev dømt erstatningsansvarlig for perioden fra hans indtræden som bestyrelsesmedlem, indtil selskabet gik konkurs, eftersom landsretten mente, at han havde tilsidesat sine pligter som bestyrelsesmedlem og derved havde handlet ansvarspådragende. Landsretten endte med at dømme alle medlemmer af bestyrelsen, men eftersom et af bestyrelsesmedlemmer, Svend Aage Helsinghoff ved sin udtrædelse og tilsidesættelse af sine pligter havde vanskeliggjort arbejdet for de resterende medlemmer, blev han sammen med selskabets revisor dømt til at friholde de resterende bestyrelsesmedlemmer for en del af deres erstatningssum. Højesteret stadfæstede landsrettens afgørelse med henvisning til landsrettens præmisser.

I dommen blev det flere gange i anbringenderne fra de sagsøgte lagt til grund, at Svend Aage Helsinghoff i selskabet havde handlet som både bestyrelsesmedlem og advokat og, at han af denne grund måtte pålægges en skærpet culpavurdering i form af et professionsansvar. Landsretten fandt dog imidlertid ikke, at der kunne pålægges et professionsansvar for medlemmer af ledelsen i et selskab. Landsretten fandt det dog stadig muligt at dømme Svend Aage Helsinghoff hårdere end de resterende bestyrelsesmedlemmer, eftersom de udtalte, at "*Landsretten finder imidlertid, navnlig under hensyn til arten af den virksomhed, som selskabet drev, at Svend Aage Helsinghoff som professionelt bestyrelsesmedlem allerede på et langt tidligere tidspunkt burde have foranstaltet undersøgelser med henblik på at få verificeret den forsikringsdækning, der blev garanteret af kunderne, og som var af afgørende betydning for selskabets risiko i forhold til kunderne, og som allerede var blevet drøftet på mødet med Finanstilsynet den 28. februar 1996.*" Landsretten anså altså med ordene "professionelt bestyrelsesmedlem" Svend Aage Helsinghoff for værende bedre informeret, og for at have en bedre indsigt i det arbejde han udførte end det sædvanlige ledelsesmedlem. Landsretten anså det dog ikke for at være tilstrækkeligt til at pålægge ham et professionsansvar. Denne dom kan i lyset af den nye afgørelse i Eik Bank ses for at være en tidligere dom, hvor ledelsen i et selskab bliver bedømt forskelligt ud fra hvad domstolen anså dem for, at måtte vide ved udførelsen

---

⁵⁴ Betænkning 1498 - modernisering af selskabsretten, november 2008, s. 42

af deres arbejde som ledelse. Dette satte landsretten i Eik Bank sagen ord på med deres udtalelse *"Ansvaret for det enkelte ledelsesmedlem må på sædvanlig vis vurderes i lyset af den særlige indsigt, den pågældende eventuelt måtte have."* Dommen var derfor et tidligere eksempel på den praksis, hvorved domstolene kan dømme nogle ledelsesmedlemmer hårdere på baggrund af den viden de har, der måtte være relevant for selskabet og driften heraf.⁵⁵

Det må baggrund af ovenstående analyse af retspraksis slås fast, at der ikke gælder et professionsansvar for ledelsen i et selskab, men enkelte medlemmer af ledelsen kan på trods heraf stadig godt kan dømmes hårdere, hvis de har viden der er relevant ved udførelsen af deres arbejde som medlem af ledelsen. Det at ledelsens culpaansvar ikke bliver skærpet som et professionsansvar får den indflydelse på vurdering af ledelsesansvaret, at der i et vist omfang godt i bedømmelsen heraf kan påberåbes individuelle undskyldningsgrunde.⁵⁶ Hvor der hvis ansvaret havde været skærpet som et professionsansvar ville være blevet idømt erstatningsansvar, såfremt der blev tilsidesat en forskrift eller sædvane inden for professionen, her hvervet som ledelse.⁵⁷ Der findes flere eksempler fra retspraksis hvor ledelsen i et selskab har begået små fejl, men hvor domstolene stadig ikke pålægger dem et erstatningsansvar herfor, en af disse domme er U 2015.2075 H, Memory Card.

U 2015.2075 H, Memory Card: Sagen omhandlede selskabet Memory Card, som havde haft stor succes med at handle med hukommelsesmoduler og havde været børsnoteret siden 1997. Det viste sig, at selskabets direktør havde foretaget uberettigede opskrivninger af varelageret og blev idømt 6 års fængsel for bedrageri. Selskabet havde ellers haft en lys fremtid, men i 2000 gik det galt da aktiekurserne faldt, og dollarkursen steg, hvilket førte til, at selskabets hovedindtjening faldt drastisk. Selskabet foretog et lån for at fortsætte driften, men kunne ikke tilbagebetale lånet efter låneaftalen. Kort herefter erklærede selskabets bestyrelse og revisorer, at egenkapitalen var tabt, og selskabet erklærede betalingsstandsning den 6 november 2000. Konkursen var en følge af både direktørens bedrageri, men også en følge af kurstabet på aktiemarkedet. Konkursboet lagde herefter sag an mod selskabets bestyrelsesmedlemmer samt revisorer for tabet.

Det fremgår af landsrettens afgørelse i dommen, at selskabets direktør i en tidligere straffesag allerede var blevet fundet skyldig i bedrageri af særlig grov beskaffenhed efter straffelovens § 279 og herved straffet med 6 års fængsel. Landsretten bemærkede derefter, at det allerede i straffesagen er bevist, at direktøren havde manipuleret med regnskabet og, at det efter bevisførelsen i erstatningssagen må stå klart, at direktøren havde handlet ansvarspådragende overfor selskabet, og konkursboet kunne derfor gøre et erstatningskrav gældende mod ham. Af landsrettens afgørelse fremgår det, at bestyrelsen i selskabet ikke blev gjort erstatningsansvarlige eftersom de bl.a. stillede spørgsmålstegn til varebeholdningerne og, at revisionen samt direktøren besvarede spørgsmålene tilfredsstillende så bestyrelsen ikke havde grund til at tro, at der var problemer i selskabet. Revision blev dog imidlertid pålagt et solidarisk ansvar med direktøren på baggrund af revisornævnets udtalelse, hvorved de i sagen havde vurderet, at revisionen havde tilsidesat god revisionsetik.

---

⁵⁵ Fode: Ledelsesansvar og ansvarsbegrænsninger (2020), s. 90

⁵⁶ Werlauff: Selskabsret (2019), s. 657 og 679f

⁵⁷ Von Eyben og Isager: Lærebog i erstatningsret (2015), s. 119f

I landsrettens afgørelse blev det vurderet, hvorvidt Kjeld Ranum som bestyrelsesformand kunne pålægges erstatningsansvar. Landsretten gjorde det klart, at *”Det kan på baggrund af de oplysninger om problemer med opgørelsen af varebeholdningerne, som Kjeld Ranum var bekendt med, bebrejdes Kjeld Ranum, at han ikke i højere grad lagde vægt på oplysningerne fra Henning Bech, men i stedet ukritisk godtog D’s forklaring, ligesom Kjeld Ranum også burde have delagtiggjort de andre bestyrelsesmedlemmer og revisionen i Henning Bechs oplysninger.”* Landsretten fandt dog imidlertid ikke, at Kjeld Ranums *”blinde tro”* på direktørens forklaring fordi det var hans ven, samt hans manglende videregivelse af oplysninger til bestyrelsen medførte et erstatningsansvar, eftersom selskabet på tidspunktet var under behandling før notering på Nasdaq og, at revisorerne herved burde have opdaget eventuelle problemer med selskabets drift.

Afgørelsen blev herefter anket til højesteret, hvor revisionen blev frifundet. Det interessante i afgørelsen i forhold til vurderingen af en ledelsens culpaansvar skal dog findes i højesterets præmisser til afgørelsen i forhold til vurdering af Kjeld Ranums ansvarsgrundlag. Herved vurderede højesteret, om Kjeld Ranum havde tilsidesat sine pligter som bestyrelsesformand og fandt, at han som udgangspunkt havde levet op til sine forpligtelser. De fandt dog på samme grundlag som landsretten, at han som bestyrelsesformand havde begået en fejl ved at tro på direktørens udtalelse samt ved ikke at oplyse de andre bestyrelsesmedlemmer herom. Højesteret havde dog en lidt anden begrundelse for at frifinde bestyrelsesformanden for ansvar end landsretten, hvorved højesteret udtalte, at *”Efter en samlet vurdering finder højesteret imidlertid, at der ikke på grund af en enkeltstående fejl af denne karakter er grundlag for at pålægge Kjeld Ranum erstatningsansvar.”* Højesteret mente altså ikke, at Kjeld Ranum havde handlet ansvarspådragende i sit hverv som bestyrelsesformand, da højesteret henviste til, at han i princippet havde levet op til sine pligter som bestyrelsesformand og, at de små fejl han havde begået, derfor ikke var nok til at drage ham til ansvar herfor. Det interessante herved er, at såfremt ledelsen i et selskab efter retspraksis havde været pålagt et skærpet culpaansvar i form af et professionsansvar, ville højesteret med stor sandsynlighed have dømt bestyrelsesformanden Kjeld Ranum hårdere og pålagt ham et erstatningsansvar for ikke at oplyse de andre bestyrelsesmedlemmer, selvom fejlene ansås for at være små. Dette er altså et eksempel på en dom hvor det stadig er muligt for ledelsesmedlemmer at slippe for erstatningsansvar på baggrund af individuelle undskyldningsgrunde.⁵⁸ Ligeledes kan der findes eksempler på denne praksis fra domstolene i U 2014.345 H, Arctic Line.

U 2014.345 H, Arctic Line: Sagen omhandlede rederiselskabet Arctic Umiaq Line A/S, og om dennes direktør havde handlet ansvarspådragende i sit arbejde som direktør af selskabet. Han havde siden 1998 arbejdet som rederichef i selskabet og blev senere i 2004 direktør for selskabet. Arctic Lines hovedaktivitet var passagertrafik, men selskabet skulle senere privatiseres og kontrakterne om passagertransport blev ikke fornyet. Direktøren havde herefter stået for ombygningen af et skib som skulle bruges til en charteraftale. Det var dog imidlertid ikke ligetil at anskaffe en farttilladelse til skibet, og da denne ikke blev opnået i tide endte selskabet med et tab på de mistede indtægter de ville have haft samt, at skibet i sidste ende måtte sælges med et tab. Selskabet anlagde herefter sag an mod direktøren, som ville have ham gjort erstatningsansvarlig for tabet da de mente, at han havde tilsidesat sine pligter som direktør og

---

⁵⁸ Werlauff: Selskabsret (2019), s. 657 og 679f og Fode: Ledelsesansvar og ansvarsbegrænsninger (2020), s. 90

ikke anskaffet farttilladelsen. Direktøren blev i højesterets afgørelse frifundet for at have handlet ansvarspådragende.

Sagen omhandlede, hvorvidt Søren Andersen i sit hverv som direktør i selskabet havde handlet ansvarspådragende ved den manglende indhentelse af farttilladelse samt orientering af bestyrelsen. Højesteret fandt dog imidlertid ikke, at direktøren havde handlet ansvarspådragende, eftersom direktøren berettiget kunne have forventet, at farttilladelsen kunne opnås samt, at det senere viste sig efter et brev fra søfartsstyrelsen, at tilladelsen sagtens kunne være blevet indhentet. Højesteret udtalte også i dommen, at direktøren i sit hverv burde have medvirket til, at de nødvendige dokumenter blev sendt til søfartsstyrelsen, så tilladelsen kunne opnås før det tidspunkt, hvor skibet skulle begynde at sejle. Højesteret anførte desuden, at direktøren ikke havde oplyst bestyrelsen om problemerne med at opnå tilladelsen før sin fratræden. Direktøren blev dog imidlertid på trods af en række fejl begået af ham i sit arbejde som direktør frifundet af højesteret, eftersom der selv efter hans fratræden som direktør var tid nok til at fremskaffe den fornødne tilladelse. Højesteret udtalte desuden, at *"Efter en samlet vurdering finder højesteret, at de nævnte fejl ikke har været af en sådan grovhed og ikke haft en sådan betydning for det påberåbte tab, at der er grundlag for at pålægge Søren Andersen erstatningsansvar."* Udtalelsen fra højesteret minder altså meget om den udtalelse de havde i U 2015.2075 H, Memory Card, hvorved de havde frifundet en bestyrelsesformand for en række fejl begået i hans ledelsesarbejde. Der viser sig altså en tildens fra domstolens side, hvorved de må anses for at være tilbageholdende med at pålægge ledelsen i et selskab erstatningsansvar for små fejl som de nok ville have pålagt erstatningsansvar, for såfremt der havde været tale om, at ledelsens ansvar måtte anses for at være et professionsansvar.

3.4 Opsamling

Efter gennemgået retspraksis må det antages, at ledelsens culpaansvar fortsat ikke kan anses for at være et skærpet culpaansvar ved nu at blive vurderet som et professionsansvar. Højesterets afgørelse i Capinordic dommen må anses for endegyldigt at have gjort op med ideen om, at ledelsen i et selskab kan pålægges et professionsansvar. De efterfølgende bankdomme og højesterets henvisning heri til Capinordic dommens præmisser styrker kun denne antagelse. Det kan dog på trods af, at culpaansvaret for en ledelse ikke er et professionsansvar stadig, ses tilfælde på domme, hvor domstolen dømmer enkelte ledelsesmedlemmer hårdere end andre, på baggrund af den viden som de måtte have fra deres arbejde eller uddannelse og som har haft relevans for udførelsen af deres hverv som medlemmer i et selskabs ledelse. Det er altså fortsat muligt for ledelsen i et selskab at slippe for erstatningsansvar på trods af små eller uvigtige fejl som denne måtte lave i deres arbejde, og der ses flere domme med denne tilgang.⁵⁹ Det må altså ud fra ovenstående analyse konkluderes, at ledelsens culpaansvar fortsat bedømmes som et helt almindeligt culpaansvar.

---

⁵⁹ Ibid.

3.5 Betingelserne for erstatningsansvar

De ovenstående analyseafsnit har slået fast, at der hverken gælder et skærpet culpaansvar ansvar i form af omvendt bevisbyrde eller et professionsansvar for ledelsen i et selskab. Ledelsens culpaansvar bliver derfor fortsat vurderet efter dansk rets almindelige culparegel, hvor der ud over at skulle foreligge et ansvarsgrundlag skal have været en skade, der har medført et tab, også kaldet kausalitet. Denne skade skal desuden også have været påregnelig for skadevolder, kaldet adækvans.⁶⁰ I forhold til erstatningssager for ledelsen i et selskab vil vurderingen af, hvorvidt de pålægges erstatningsansvar eller frifindes ofte bero på en vurdering af, om tabet kan påvises og om der kan anses for at have været årsagsforbindelse mellem det tab der er optrådt, og den culpøse handling eller undladelse selskabets ledelse har foretaget. Der vil derfor i dette afsnit blive foretaget en analyse af domstolenes vurdering af culpaansvaret, samt en analyse af hvorvidt overholdelse af ledelsens lov-mæssige pligter og opgaver efter selskabslovens §§ 115, 116, 117 og 118 har indflydelse på erstatningssagerne for at klarlægge, hvornår ledelsen rent praktisk ifalder erstatningsansvar.

Det anses for at være en helt grundlæggende betingelse for at pålægge ledelsen erstatningsansvar, at det kan påvises, at der rent faktisk har været et økonomisk tab ved den culpøse handling. Såfremt det ikke kan bevises, at der rent faktisk er et tab, skal de sagsøgte i princippet frifindes, da betingelserne for at kunne pålægge et erstatningsansvar efter dansk rets almindelige culparegel ikke er opfyldt.⁶¹

Her kan bl.a. ses på U 1998.1137 H, Fodboldselskab.

U. 1998.1137 H, Fodboldselskab: Sagen omhandlede en professionel fodboldklub og spørgsmålet om, hvorvidt ledelsen i klubben kunne gøres erstatningsansvarlig for fortsættelsen af driften af selskabet i 1989 indtil slutningen af året på trods af, at selskabet havde en negativ egenkapital og allerede havde underskud for året. Selskabet blev erklæret konkurs den 5. januar, og 5 medlemmer af ledelsen blev herefter sagsøgt af konkursboet for erstatning for tabet ved den fortsatte drift, efter ledelsen måtte have indset, at driften var uforsvarlig. Landsretten frifandt ledelsen, fordi størrelsen af selskabets tab ikke var klargjort. Højesteret fastsatte beløbet skønsmæssigt og fandt ledelsen erstatningsansvarlige for den fortsatte drift.

I dommen udtaler landsretten, at *"Landsretten finder det sandsynligt, at selskabet er blevet påført et tab ved den fortsatte drift"* og pålægger stadig ikke ledelsen i selskabet et erstatningsansvar på trods af, at de ud fra sagens oplysninger finder dem erstatningsansvarlige, for det tab selskabet er blevet påført på baggrund af den fortsatte drift efter, at det måtte have stået klart for ledelsen, at driften var uforsvarlig. Grunden hertil skal findes i landsrettens yderligere udtalelser i dommen, hvorved de påpeger, at *"Trods den omfattende bevisførelse finder landsretten det herefter ikke muligt, hverken mere præcist eller tilnærmet, at fastslå størrelsen af den erstatning for tab, som kan tilkomme boet."* Som følge af denne manglende bevisførelse for hvor stort tabet i selskabet egentligt er, frifinder landsretten den sagsøgte ledelse. Sagen blev anket til højesteret, og højesteret gentog landsrettens begrundelse for at pålægge ledelsen et erstatningsansvar, men i stedet for at frifinde

⁶⁰ Von Eyben og Isager: Lærebog i erstatningsret (2015), s. 297 og s. 309f

⁶¹ Werlauff: Selskabsret (2019), s. 673

for manglende bevisførelse for tabets størrelse, fastsatte højesteret erstatningsbeløbet skønsmæssigt og pålagde ledelsen et erstatningsansvar herfor.

Sagen viser hvor vigtigt det er at påvise det tab, et selskab måtte have som følge af en ansvarspådragende handling, landsretten går endda så vidt som at frifinde ledelsen på baggrund af denne manglende bevisførelse, selvom de mener, at ledelsen i selskabet har handlet ansvarspådragende. Det er kun højesterets villighed til at fastsætte erstatningsbeløbet skønsmæssigt på baggrund af yderligere bevisførelse der i sidste ende ender med at pålægge ledelsen at betale erstatning for deres ansvarspådragende handling ved den fortsatte drift. En lignende afgørelse kan findes i U 2007.497 H, Calypso Verdensrejser.

U 2007.497 H, Calypso Verdensrejser: Sagen omhandlede konkursboet for Calypso Verdensrejser, der sagsøgte ledelsen og ville have erstatning for den gæld der var opstået i selskabet inden dets konkurs. Selskabet blev stiftet den 19. januar 1996 og allerede den 17. oktober samme år, gik selskabet konkurs. Ved konkursen havde selskabet allerede et underskud på 38 millioner kroner, og konkursboet sagsøgte herefter selskabets direktører samt 4 bestyrelsesmedlemmer. I landsrettens afgørelse blev ledelsen frifundet. Højesteret pålagde dog imidlertid ledelsen et erstatningsansvar, da de mente at ledelsen havde handlet uforsvarligt ved driften af selskabet.

Landsretten fandt i afgørelsen, at ledelsens indretning af selskabet samt selskabets bogholderi var utilstrækkeligt, da det ikke gav et retvisende billede af selskabets økonomiske situation. Landsretten anså desuden heller ikke de begrænsede budgetter for at være detaljerede nok til at planlægge en fornuftig drift af selskabet, og anså ledelsen for at have handlet ansvarspådragende i medfør heraf, da ledelsen burde have indset de uforsvarlige forhold i driften. Landsretten lagde også vægt på, at ledelsen ikke havde sikret sig, at de modtog tilstrækkelig information omkring selskabets økonomiske forhold og pålagde hele ledelsen erstatningsansvar for den uforsvarlige drift af selskabet. Landsretten endte dog også i denne dom med at frifinde ledelsen i selskabet selvom det stod landsretten klart, at ledelsen havde handlet ansvarspådragende i deres hverv. Baggrunden herfor findes i landsrettens præmisser til dommen, hvorved de udtalte, at *”Da størrelsen af dette tab for denne periode ikke af sagsøgeren er nærmere godtgjort eller sandsynliggjort, og da sagsøgeren ikke i øvrigt er fremkommet med oplysninger, der er egnet til at fastlægge størrelsen, finder landsretten imidlertid ikke at kunne tage sagsøgerens principale påstand eller subsidiære påstand til følge.”* Landsretten frifinder altså igen i denne dom en ledelse som har handlet ansvarspådragende, fordi størrelsen af tabet ikke er klargjort af sagsøgeren. Sagen blev anket til højesteret, hvor højesteret modsat landsretten fandt, at tabet var opgjort tilstrækkeligt til at pålægge ledelsen erstatningsansvar, da højesteret også på samme grundlag som landsretten fandt, at ledelsen havde handlet uforsvarligt ved driften og ved det manglende tilsyn med selskabet.

Begge sager viser altså betydningen af at klargøre tabets størrelse og, at der rent faktisk har været et tab, når der anlægges en erstatningssag mod ledelsen i et selskab. I begge sager er landsretten ikke i tvivl om, at ledelsen har handlet ansvarspådragende, men de kan ikke komme nærmere tabets størrelse og finder sig på baggrund heraf nødsaget til at frifinde de sagsøgte ledelser, da reglerne for opfyldelsen af dansk rets almindelige culperegulering som ledelsen er pålagt i medfør af selskabslovens § 361, ikke er opfyldt. De sagsøgte ledelser bliver dog efter yderligere sagsfremstilling med

henblik på at klargjorde tabets størrelse fundet erstatningsansvarlige i højesterets afgørelser af sagerne. Det må på baggrund heraf stå klart, at det er helt essentielt, at sagsøgerne i en sag om erstatningsansvar klargøre tabet og dets størrelse tilstrækkeligt, da det ellers ikke vil være muligt at pålægge ledelsen et erstatningsansvar. Der viser sig dog også i dommene en mulig tildens hvorved, at højesteret måske er lidt mere villige til at fastsætte et eventuelt tab skønsmæssigt ud fra erklæringer og forklaringer, så ledelsen ikke bare går fri på trods af, at de anses for at have handlet ansvarspådragende. Dette har dog i begge sager krævet yderligere sagsfremstilling, og det er tvivlsomt om højesteret havde været villige til at fastsætte erstatningsbeløbet skønsmæssigt, ud fra de samme erklæringer og forklaringer der var blevet givet i landsretten.

Udover at klargøre tabets størrelse i erstatningssager skal det også tydeliggøres, at der er årsagsforbindelse, altså kausalitet, mellem det tab der er opstået, og den handling eller undladelse som ledelsen har foretaget. Såfremt der ikke kan påvises denne årsagsforbindelse, vil det ikke være muligt for domstolene at idømme erstatningsansvar da ledelsens handling på trods af, at den måske har været culpøs ikke har pådraget selskabet et tab og derfor vil der ikke være grundlag for at pålægge ledelsen et erstatningsansvar, og ledelsen vil derfor blive frifundet i sager uden den fornødne årsagsforbindelse.⁶² Denne vurdering af hvorvidt der er årsagsforbindelse mellem skade og tab bliver derfor lige så vigtig som at påvise tabet og dets størrelse, om end måske endnu vigtigere, da domstolene til tider kan fastsætte tabet skønsmæssigt hvis størrelsen heraf ikke er helt tydelig i sagsfremstillingen, hvor en lignende skønsmæssig vurdering nok ikke kan foretages ved sager med tvivlsom årsagsforbindelse. Det må dog antages, at kravet til at bevise årsagsforbindelsen kan lempes i tilfælde, hvor ledelsen har begået meget grove fejl.⁶³

Af sager hvor årsagsforbindelsen har været af betydning for bedømmelsen af erstatningsansvaret for ledelsen i et selskab kan nævnes U 2014.1346 H, eHuset.

U 2014.1346 H, eHuset: Sagen omhandlede hvorvidt Deloitte Statsautoriseret Revisionsaktieselskab og Lund Thomsen & Partnere statsautoriserede Revisorer havde tilsidesat god revisionskik og herved kunne gøres erstatningsansvarlige, for et tab eHuset A/S havde lidt under sin konkurs, samt et tab Jyske Bank havde haft ved at yde kredit til eHuset på baggrund af en række regnskaber. De to revisionselskaber havde fungeret som revisorer for eHuset indtil eHusets konkurs i 2001. eHuset havde fungeret som hardwareleverandør, men ændrede senere fokus og blev løsnings- og totalleverandør af software og services. Ændringen i forretningsgrundlaget medførte et stort underskud i årene 1997/98 og selskabet endte med at gå konkurs i 2001. eHusets konkursbo anlagde sag mod revisionen, da de anførte, at regnskaberne var udført i overensstemmelse med god revisionskik. Landsretten frifandt de to revisionselskaber. Dommen blev anket til højesteret som også frifandt revisionselskaberne.

Landsretten lagde i sagen til grund, at revisionselskaberne havde handlet uforsvarligt, idet de ikke havde fulgt god revisionskik ved regnskaberne i årene 1998/99 og 1999/20 lige før eHusets konkurs. Landsretten anførte her, at der burde have været udført flere revisionshandling, eftersom der var manglende dokumentation for indtægterne i selskabet. Endvidere fandtes det, at

---

⁶² Ibid. s. 673

⁶³ Ibid. s. 677

revisorerne at havde tilsidesat god revisionskik ved ikke at have meddelt selskabet om de manglende timeregistreringssystemer. Landsretten anså dog ikke de begåede fejl for at være grove, men påpegede efterfølgende, at det faktum, at der var sket en tilsidesættelse af god revisionskik måtte medføre, at fejlene var ansvarspådragende for revisorerne.

Landsretten kunne dog ikke andet end at frifinde revisorerne, eftersom de ikke anså det for at være godtgjort, at der var årsagsforbindelse mellem de begåede fejl og det tab som eHuset havde haft. Landsretten anførte bl.a. at *"eHuset har således ikke godtgjort, at tabet ville være undgået, hvis revisorerne ikke havde begået fejl."* Landsretten havde altså svært ved at se en årsagsforbindelse mellem fejlene og tabet ud fra sagsfremstillingen. Endvidere havde eHuset på grund af forretningsomlægningen store underskud for perioden, og omlægningen måtte anses for at være mislykkedes, og landsretten fandt, at disse forhold måtte være hovedårsagen til eHusets konkurs i 2001. Landsretten udtalte til sidst i dommen, at *"Det findes endvidere ikke godtgjort, at eHusets konkurs og tab ville være undgået, dersom revisorerne havde taget forbehold i revisionspåtegningerne på regnskaberne for 1998/1999 og 1999/2000 og havde rapporteret om de svage registreringssystemer og forretningsgange og foretaget yderligere revisionshandling under hensyntagen hertil."* På baggrund af denne manglende årsagsforbindelse endte landsretten med at frifinde revisorerne, for de ansvarspådragende fejl de havde begået. De blev desuden også frifundet, for det krav Jyske Bank mente at have mod dem i medfør af samme regnskab, da der heller ikke var årsagsforbindelse mellem regnskabet, og de tab Jyske Bank havde ved at yde kredit til selskabet.

Højesteret anså heller ikke revisorernes fejl for grove og anførte, at havde god revisionskik været overholdt var forskellen nok på nogle få mio. kr. som ikke kunne anses for at være udslagsgivende i forhold til eHusets konkurs. Fejlene ansås heller ikke af højesteret for at have haft årsagsforbindelse med tabet, eftersom de udtalte, at *"Det kan på denne baggrund ikke antages, at bestyrelsen ville have ageret væsentlig anderledes, hvis den var blevet præsenteret for regnskaber, der var revideret i overensstemmelse med god revisionskik."* Højesteret frifandt herefter også revisorerne for deres fejl, da det ikke kunne bevises, at der var årsagsforbindelse, mellem fejlene og det tab der var opstået. Højesteret frifandt ligeledes også revisorerne, for Jyske Banks krav på den kredit de havde ydet på baggrund af regnskaberne. Werlauff udtaler sig om dommen i hans bog selskabsret, hvorved han påpeger, at såfremt højesteret havde anset fejlene for grove, kunne der muligvis lempes på kravet til at bevise årsagsforbindelsen mellem fejlene og tabet og, at revisorerne herved nok ville have ifaldt et erstatningsansvar.⁶⁴

Dommen viser altså tydeligt, at sammenhængen mellem den udførte handling og tabet er særdeles vigtig, da der ellers ikke kan pålægges et erstatningsansvar. Der var i sagen klart begået fejl, men disse fejl ansås ikke for at have haft væsentlig betydning for det opståede tab, og i værste fald havde fejlene kun betydet en forskel på et par mio. kr. som ikke havde haft væsentlig betydning for eHusets konkurs, da selskabet er af en størrelse hvor den årlige omsætning lå omkring 300 mio. kr. Der opstår ligeledes et spørgsmål i dommen om, hvorvidt revisorernes fejlene i selskabet har været årsag til selskabets konkurs samtidigt med, at selskabet har gennemgået store forretningsmæssige ændringer, som også har haft indflydelse på selskabets økonomi. Det kunne derfor antages, at der var

---

⁶⁴ Ibid. s. 677

opstået årsagskonkurrence mellem disse to årsager eller, at der måske var opstået et adækvansproblem, såfremt begge årsager kunne anses for nødvendige for skadens indtræden.⁶⁵ Det må imidlertid afkræftes, da revisorerne fejl næppe kan anses for at være hverken nødvendige eller tilstrækkelige for selskabets konkurs, hvor selskabets forretningsmæssige ændringer utvivlsomt har været både nødvendige og tilstrækkelig og må anses for årsagen til selskabets konkurs. Det må antages, at det er på baggrund heraf, at landsretten og højesteret finder, at der ikke er årsagsforbindelse mellem revisorerne fejl og konkursen.

Endnu en sag hvor manglende kausalitet mellem handling og tab var af betydning for sagens udfald kan ses i U 2015.2075 H Memory Card.

Årsagsforbindelsen får betydning i dommen ved vurderingen af revisionens erstatningsansvar i dommen. I landsretten bliver revisionen pålagt et erstatningsansvar ud fra en vurdering fra revisionsnævnet hvori det blev erklæret, at revisionen havde handlet i strid med god revisorskik, da de ikke i regnskabet fra 1998/1999 havde taget forbehold for en værdiansættelse af et tilgodehavende. De havde desuden også undladt at medtage oplysninger om en stor del af varebeholdningen og dennes pris. Ud fra revisionsnævnet vurdering og en gennemgang af fakta idømte landsretten revisionen til at skulle betale erstatning, da de også fandt, at der var årsagsforbindelse mellem årsregnskabet og de tab, som var opstået efterfølgende, eftersom landsretten mente, at det var tvivlsomt, at bankerne ville have ydet et lån på baggrund af regnskabet hvis regnskabet havde indeholdt værdiansættelsen.

Revisionen endte med at anke dommen til højesteret, hvor højesteret ligesom landsretten anså revisionen for at have handlet ansvarspådragende, men på baggrund af, at revisionen anførte, at kritikken af regnskabet kunne være løst med nedskrivninger og hensættelser, mente højesteret ikke, at kritikken af regnskabet ville have været svært at løse, og højesteret udtalte desuden, at *”Det er heller ikke godtgjort, at sådanne ændringer i årsregnskabet værdiansættelse og revisionspåtegning i sig selv ville have ført til, at bestyrelsen ville have indstillet eller tilpasset virksomhedens drift.”* Højesteret mente desuden, at når bankerne var villige til at yde lån selv efter selskabets store underskud, var det tvivlsomt, om de ville have stoppet lånene, såfremt årsregnskaberne var blevet ændret, og der var taget forbehold for de af revisionens ansvarspådragende fejl. Højesteret frifandt derfor revisionen med sin udtalelse *”Højesteret finder herefter, at det ikke er godtgjort, at der er årsagsforbindelse mellem de ansvarspådragende fejl i forbindelse med årsregnskabet 1998/1999 og tabet.”*

Sagen giver ligesom dommen om eHuset et klart billede af, at det er ekstremt vigtigt at påvise sammenhængen mellem den ansvarspådragende handling og det tab, som er opstået, da det ellers ikke er muligt for domstolene at idømme et erstatningsansvar, for det tab der er opstået. Det er altså muligt for en ledelse eller revision i et selskab at slippe for ansvar for en ansvarspådragende handling, såfremt det ikke kan bevises, at det er lige netop denne ansvarspådragende handling der har medført tabet. Dommene viser altså også, at årsagsforbindelsen ikke må være tvivlsom, men tværtimod, at det skal være tydeligt og klart, at det er den ansvarspådragende handling, som har medført

---

⁶⁵ Von Eyben og Isager: Lærebog i erstatningsret (2015), s. 302f

det tab der søges erstattet. Dette stemmer desuden også overens med teorien om, at det skal være bevist, at skaden kun indtræder på baggrund af den ansvarspådragende handling.⁶⁶ Det bemærkes desuden, at det ud fra en vurdering af grovheden af den ansvarspådragende handling kan være muligt at lempe bevisbyrden for årsagsforbindelsen.⁶⁷

Udover at der skal påvises et tab og, at der skal være årsagsforbindelse mellem handlingen og det tab der søges erstattet, skal skaden have være påregnelig for skadevolder.⁶⁸ Dette kan ses i Eik bank, hvor påregnelighed bliver vurderet kort, i et af låneengagementerne omhandlende overtrædelsen af en 25% grænse i lov om finansiel virksomhed ved yderligere bevilling af lån, finder landsretten ikke, at tabene som følge af den ulovlige koncentrationsrisiko kan anses for påregnelige, og derfor bliver ledelsen ikke erstatningsansvarlige for forholdet selvom det står klart, at ledelsen har handlet ansvarspådragende ved ydelsen af de yderligere lån.

3.6 Opsamling

Påregnelighed spiller derfor også en rolle i vurderingen af, om ledelsen kan blive gjort erstatningsansvarlige for et ansvarspådragende forhold, ud fra gennemgået retspraksis virker det dog til at det spiller en lille rolle og det vil oftest ikke være noget domstolene bruger meget tid på at behandle. Domstolene vil i stedet oftest fokusere på, om handlingen rent faktisk har været ansvarspådragende, opgørelse af tabet, og om der er årsagsforbindelse mellem den ansvarspådragende handling og tabet. Vigtigheden af at klargøre tabets størrelse kan tydeligt ses i dommene Fodboldselskabet og Calypso, da der ved landsretten i begge domme bliver frifundet grundet manglende klargørelse af tabets størrelse. Ligeledes kan vigtigheden af at påvise årsagsforbindelsen mellem handling og skaden ses i eHuset og Memory card, hvor der i begge sager sker frifindelse grundet manglende årsagsforbindelse. På baggrund af gennemgået retspraksis og da ledelsens erstatningsansvar fortsat vurderes efter dansk rets almindelige culperegulering, står det klart domstolene lægger stor vægt på, at betingelserne herefter er opfyldt for, at ledelsen kan pålægges et erstatningsansvar efter selskabslovens § 361. Såfremt betingelserne ikke er opfyldt vil der altså ikke være grundlag for at pålægge ledelsen et erstatningsansvar.

4. Ledelsesstruktur og ledelsens opgaver og pligter

4.1 Selskabslovens § 111 – Valg af ledelsesstruktur

Selskabslovens § 111 er den bestemmelse i selskabsloven som regulerer muligheden for frit at vælge sammensætningen af ledelsen i et selskab. Efter bestemmelsen er der 3 mulige ledelsesstrukturer, og valget af ledelsesstruktur skal skrives ind i selskabets vedtægter.⁶⁹

---

⁶⁶ Ibid. s. 299f

⁶⁷ Werlauff: Selskabsret (2019), s. 677

⁶⁸ Von Eyben og Isager: Lærebog i erstatningsret (2015), s. 298f

⁶⁹ Werlauff: Selskabsret (2019), s. 457

For specialets problemformulering findes de væsentligste ændringer fra den gamle lov til den nye selskabslov muligheden for, at kapitalselskaber selv frit kan vælge mellem ledelsesstruktur, herunder muligheden for at have et tilsynsråd, som ansætter og fører tilsyn med direktionen.⁷⁰ Valget af ledelsesstruktur får indflydelse på vurderingen af ledelsens erstatningsansvar, da den valgte ledelsesstruktur bestemmer hvem der er det øverste og centrale ledelsesorgan og, hvilke opgaver de har på baggrund heraf.

Selskabsloven § 111, stk. 1, nr. 1 giver selskabet muligheden for at have både en bestyrelse og en direktion, denne ledelsesstruktur kaldes ofte den traditionelle ledelsesmodel.⁷¹ I denne ledelsesstruktur er bestyrelsen både det centrale- og øverste ledelsesorgan. Det er muligt for både A/S og ApS at bruge denne ledelsesstruktur. Bestyrelsen varetager både den overordnede ledelse af selskabet, men også den mere langsigtede strategiske ledelse af selskabet. I et A/S skal bestyrelsen bestå af mindst 3 bestyrelsesmedlemmer, hvor der er i et ApS, kan nøjes med bare en eller to bestyrelsesmedlemmer. Under bestyrelsen ligger direktionen, som i denne ledelsesstruktur sørger for den daglige drift og ledelse af selskabet. Det er muligt for selskabet at have en direktør, men der er også mulighed for at have 2 eller flere direktører, såfremt dette findes gavnligt eller nødvendigt for selskabet. I denne type ledelsesstruktur vil det være bestyrelsen der fører tilsyn med direktion, og direktionen afrapportere direkte til bestyrelsen.⁷²

Selskabsloven § 111, stk.1, nr. 2 giver selskabet mulighed for at have et tilsynsråd i stedet for en bestyrelse, denne mulighed foreligger for både A/S og ApS selskaber, og denne ledelsesstruktur kaldes ofte den tostrengede ledelsesmodel.⁷³ Da der ikke er en bestyrelse, vil det nu være direktionen der varetager de opgaver som bestyrelsen normalt ville. Dette indebærer alt fra den overordnede- og strategiske ledelse, til direktionens normale opgaver som at varetage den daglige drift af selskabet. Det er i denne model tilsynsrådet, som ligger over direktionen, de både ansætter og afskediger direktionen, men de fører også tilsyn med dem og deres arbejde. Direktionen vil derfor på trods af at varetage alle væsentlige ledelsesopgaver i selskabet stadigvæk være underlagt tilsynsrådet, som i sidste ende kan vælge at afskedige dem såfremt de ikke udfører deres job tilfredsstillende. Det er altså i denne ledelsesstruktur tilsynsrådet, som er det øverste ledelsesorgan og direktionen, som er det centrale ledelsesorgan.⁷⁴

Selskabsloven § 111, stk. 1, nr. 2 giver selskabet mulighed for kun at have en direktion, dvs. at der hverken er en bestyrelse eller et tilsynsråd til at holde øje med direktionen, og direktionen vil nu være det øverste og centrale ledelsesorgan i selskabet. Denne ledelsesmodel kaldes ofte den enstrengede.⁷⁵ Ligesom i den tostrengede model er det nu direktionen, der varetager alle væsentlige dispositioner i selskabet og sørger for den daglige- og strategiske ledelse. Denne ledelsesstruktur er

---

⁷⁰ <https://www.finanstilsynet.dk/nyheder-og-presse/sektornyt/2010/selskabsreform>

⁷¹ <https://erhvervsstyrelsen.dk/vejledning-ledelses-revisor-og-vedtaegtsaendringer>

⁷² Werlauff: Selskabsret (2019), s. 484ff og <https://virksomhedsguiden.dk/content/ydelser/ledelse-af-selskaber/e19b48e6-57d1-4947-9430-2f5b024cdaf1/>

⁷³ <https://erhvervsstyrelsen.dk/vejledning-ledelses-revisor-og-vedtaegtsaendringer>

⁷⁴ Werlauff: Selskabsret (2019), s. 484ff

⁷⁵ <https://erhvervsstyrelsen.dk/vejledning-ledelses-revisor-og-vedtaegtsaendringer>

kun mulig for ApS selskaber og ikke for A/S selskaber.⁷⁶ Hvor der i de to andre ledelsesstrukturer har været et ovenstående organ som stod for ansættelse, afskedigelse og kontrol med direktionen, er der nu ikke nogen der varetager dette job, derfor regulere vedtægterne dette og det vil derfor ofte være generalforsamlingen, som har kompetencen hertil.⁷⁷

4.2 Selskabslovens § 115 – Bestyrelsens opgaver

For selskaber der har en bestyrelse, regulerer selskabslovens § 115 bestyrelsens opgaver. Det fremgår af bestemmelsens stk. 1, at *”I kapital-selskaber der har en bestyrelse, skal denne ud over at varetage den overordnede og strategiske ledelse og sikre en forsvarlig organisation af kapital-selskabets virksomhed påse at...”*

Når der ses på bestemmelsens mere generelle indledning omkring en bestyrelses overordnede og strategiske ledelse, henses der til, at bestyrelsen bl.a. skal sørge for, at direktionen gør deres job korrekt, men også at de kontrollerer og opsætter retningslinjer for direktionens daglige drift af selskabet. Derudover skal de sørge for, at direktionen har den fornødne bemyndigelse til at træffe beslutninger de steder, hvor det er nødvendigt for dem.⁷⁸

Det sidste led i indledningen til selskabslovens § 115 indebærer, at bestyrelsen skal *”sikre en forsvarlig organisation af kapital-selskabets virksomhed...”*. Hermed menes der, at bestyrelsen skal organisere selskabet, og sørge for hvordan virksomheden opstilles, fx ved valg af en eventuel koncernstruktur. Derudover skal de sørge for hvordan der foretages investeringer og finansiering af selskabet. Bestyrelsen skal desuden også tage højde for og lave retningslinjer for, hvordan selskabet ansætter og afskediger folk.⁷⁹

Derefter opremser bestemmelsen 5 punkter som bestyrelsen skal regulere og kontrollere i deres egenskab af at være det øverste- og centrale ledelsesorgan.⁸⁰

Selskabslovens § 115, stk. 1, nr. 1, fastsætter, at bestyrelsen skal sørge for, at bogføringen og regnskabsaflæggelsen sker på en tilfredsstillende måde for selskabet.⁸¹

Derudover skal de efter selskabslovens § 115, stk. 1, nr. 2 sørge for risikostyring og de interne kontroller. Dette er et af de vigtigste punkter, og derfor vil bestyrelsen ofte kræve, at en række afdelinger i selskabet kontrolleres og, at referater fremsendes direkte til bestyrelsen for at sikre sig, at virksomhedens regnskab, risici og regler, bliver overholdt og lavet tilfredsstillende.⁸²

Selskabslovens § 115, stk. 1, nr. 3 skal sikre, at der bliver holdt øje med de finansielle forhold i selskabet, derfor skal bestyrelsen selv sikre sig, at de løbende modtager rapportering og information

---

⁷⁶ Werlauff: Selskabsret (2019), s. 484ff

⁷⁷ Ibid, s. 494

⁷⁸ Ibid, s. 496

⁷⁹ Werlauff: Selskabsret (2019), s. 496f og Werlauff og Stubkjær Andersen: Ansvarsforsikring af bestyrelse og direktion (2020). s. 39f

⁸⁰ Werlauff: Selskabsret (2019), s. 497

⁸¹ Ibid.

⁸² Ibid. s. 497f

omkring selskabets finansielle forhold.⁸³ Nødvendigheden heraf er stor eftersom bestyrelsen ikke kan træffe de rigtige beslutninger uden det fornødne beslutningsgrundlag, derfor er det vigtigt, at bestyrelsen får opstillet et rapporteringssystem, hvorved de nemt kan få den nødvendige information tilsendt fra direktionen.⁸⁴

Selskabslovens § 115, stk. 1, nr. 4 påbyder bestyrelsen et ansvar for at sikre at *"direktionen udfører sit hverv på behørig måde og efter bestyrelsens retningslinjer..."*. Bestemmelsen forsøger at klarlægge, at det er, bestyrelsen der både ansætter og afskediger direktionen. Det er derfor direktionspligt at overholde de retningslinjer som bestyrelsen sætter for dem, men også bestyrelsens pligt at sørge for, at direktionen følger disse retningslinjer. I så fald, at direktionen ikke overholder retningslinjerne, er det bestyrelsen der har kompetence til at afskedige dem.⁸⁵

Selskabslovens § 115, stk. 1, nr. 5 er det sidste punkt der regulerer bestyrelsens lovbestemte opgaver og pligter i § 115. Af bestemmelsen lyder det, at *"kapitalselskabets kapitalberedskab til enhver tid er forsvarligt, herunder at der er tilstrækkelig likviditet til at opfylde kapitalelskabets nuværende og fremtidige forpligtelser, efterhånden som de forfalder, og bestyrelsen er således til enhver tid forpligtet til at vurdere den økonomiske situation og sikre, at det tilstedeværende kapitalberedskab er forsvarligt."* Det er således bestyrelsens opgave at sikre sig, at selskabet kan opfylde sine økonomiske forpligtelser, de er derfor nødt til løbende at skaffe sig information omkring selskabets økonomiske situation, så de kan danne sig et overblik og lave en vurdering af selskabets finansielle situation.⁸⁶ Denne vurdering af hvad der er et forsvarligt kapitalberedskab variere naturligvis fra selskab til selskab, og det er op til den enkelte bestyrelse at træffe beslutning herom. Det gør sig dog gældende for langt de fleste selskaber, at der skal lægges særlig vægt på en afvejning af selskabets fremadrettede budgetter, når der kigges på om kapitalberedskabet er forsvarligt.⁸⁷

Bestemmelsen bør anses for at være en handlenorm, som er knyttet op på pligten til at sikre et forsvarligt kapitalberedskab. Der anses ikke for at være noget objektivt krav til bestyrelsen om yderligere kapitalindsud, hvis likviditeten i selskabet er dårlig. Det er ledelsens ret og pligt at videreføre selskabet i selv slemme finansielle kriser og heri ligger også en pligt til at stoppe driften i selskabet såfremt, det findes uansvarligt eller umuligt at videreføre selskabet.⁸⁸

4.3 Selskabslovens § 116 – Tilsynsrådets opgaver

Vælges der den tostrengede ledelsesstruktur, hvorved man ikke har en bestyrelse, men i stedet et tilsynsråd vil mange af bestyrelsens opgaver i stedet tilfalde tilsynsrådet.⁸⁹ Bestemmelsen om tilsynsrådets opgaver har den samme oplistning som bestyrelsen med få ændringer, jf. selskabslovens

---

⁸³ Ibid. s. 498

⁸⁴ Bunch og Corfixsen Whitt: Selskabsloven med kommentarer (2018), note 754

⁸⁵ Werlauff: Selskabsret (2019), s. 498 samt Bunch og Corfixsen Whitt: Selskabsloven med kommentarer (2018), note 755

⁸⁶ Werlauff: Selskabsret (2019), s. 498

⁸⁷ Bunch og Corfixsen Whitt: Selskabsloven med kommentarer (2018), note 756

⁸⁸ Ibid.

⁸⁹ Werlauff: Selskabsret (2019), s. 484ff

§ 116, stk. 1, nr. 1 – 5, se ligeså bestemmelsens om bestyrelsens opgaver, jf. selskabslovens § 115, stk. 1, nr. 1 – 5. Der henvises derfor til ovenstående afsnit om bestyrelsens opgaver, for en gennemgang af hvad disse 5 punkter indebærer.

Selskabslovens § 116 har dog ikke samme indledning som § 115, hvilket indebærer, at tilsynsrådet modsat bestyrelsen ikke varetager de strategiske eller organisatoriske opgaver i selskabet.⁹⁰ De varetager udelukkende en form for tilsyns- og kontrolfunktion, hvor de holder øje med direktionen. Af samme grund er der ikke i selskabslovens § 116, stk. 1 nr. 4 en bestemmelse om, at direktionen skal følge tilsynsrådet retningslinjer, eftersom de ikke har nogle ledelsesmæssige beføjelser til at udstede sådanne retningslinjer. Derudover er bestemmelsen i selskabslovens § 116 enstemmig med selskabslovens § 115, og tilsynsrådet har derfor bl.a. også pligt til at holde øje med, at selskabets kapitalberedskab er tilfredsstillende.⁹¹

4.5 Selskabslovens §§ 117 og 118 – Direktionens opgaver

Direktionens opgaver i et selskab afhænger af den valgte ledelsesstruktur. Ses der på et selskab med en traditionel ledelsesstruktur med både en bestyrelse og en direktion, vil direktionens opgaver bestå i at varetage den daglige ledelse af selskabet, jf. § 117, stk.1, 1. pkt.⁹²

Direktionen vil derfor skulle følge bestyrelsens retningslinjer og anvisninger. Herunder henses til, at direktionen ikke må foretage dispositioner, der er hverken usædvanlige eller har en stor betydning for selskabet, da dette ikke er en del af den daglige ledelse af selskabet.⁹³ Sådanne beslutninger ville i stedet skulle træffes, af bestyrelsen der sørger for den strategiske og organisatoriske ledelse af selskabet.⁹⁴ Direktionen vil dog have kompetence til at ansætte og afskedige medarbejdere, herunder også ledende medarbejdere, så længe de ikke er en del af direktionen. I specielle tilfælde vil vigtige beslutninger kunne træffes af direktionen, såfremt der ikke er tid til at vente på bestyrelsens beslutning uden, at dette ville være til væsentlig ulempe for selskabet, i sådanne tilfælde vil bestyrelsen skulle underrettes snarest muligt herefter, jf. § 117, stk. 1, 5. pkt.⁹⁵

I de tilfælde hvor selskabet har en tostrengt ledelsesstruktur med et tilsynsråd og ikke en bestyrelse, vil direktionen foruden de i § 117 opgaver skulle varetage *”såvel den overordnede og strategiske ledelse som den daglige ledelse.”* jf. selskabslovens § 117, stk. 2. Dette betyder, at direktionen varetager alle ledelsesopgaver, altså alle de opgaver som de normalt ville have haft, samt de opgaver en eventuel bestyrelse ville have haft herunder både finansielle, strategiske og organisatoriske beslutninger.⁹⁶ For en nærmere gennemgang af hvad disse opgaver indebærer henvises der til ovenstående afsnit om bestyrelsens opgaver.

---

⁹⁰ Ibid. s. 496

⁹¹ Bunch og Corfixsen Whitt: Selskabsloven med kommentarer (2018), note 757, 758 og 760

⁹² Werlauff: Selskabsret (2019), s. 500

⁹³ Ibid.

⁹⁴ Bunch og Corfixsen Whitt: Selskabsloven med kommentarer (2018), note 764

⁹⁵ Werlauff: Selskabsret (2019), s. 500

⁹⁶ Ibid. s. 501

Udover de § 117 opgaver har direktionen en række opgaver, som på falder dem uanset den valgte ledelsesstruktur. Herved har de pligt til at sørge for at bogføring, formueforvaltning og kapitalberedskabet er ansvarligt, jf. selskabslovens § 118.⁹⁷

For bogføringen har direktionen pligt til at sørge for, at denne sker inden for lovens rammer og på en betryggende måde. Dette omfatter, at hele selskabets bogholderi og regnskab overholder reglerne i bogføringsloven, jf. selskabslovens § 118, stk. 1, 1. led. Derudover skal direktionen sørge for, at formueforvaltningen sker på en betryggende måde, jf. selskabslovens § 118, stk. 1, 2. led. Herved skal direktionen sørge for, at aktiverne findes, men også for at de bliver anbragt ansvarligt og for, at de forsikres i tilfælde af tyveri, ødelæggelse osv.⁹⁸

Selskabslovens § 118, stk. 2 pålægger direktionen et ansvar til at sikre at selskabets *”kapitalberedskab til enhver tid er forsvarligt...”*. Denne bestemmelse stemmer overens med både bestyrelsens pligt i selskabslovens § 115, stk. 1, nr. 5, samt tilsynsrådets pligt i selskabslovens § 116, stk. 1, nr. 5 til at sørge for, at kapitalberedskabet til enhver tid er forsvarligt og tilstrækkeligt til at kunne betale nuværende og fremtidige forpligtelser, efterhånden som de forfalder.⁹⁹ Herved bliver det gjort klart, at det er den samlede ledelse i selskabet der bærer ansvaret for, at selskabets kapitalberedskab er forsvarligt, uanset den valgte ledelsesstruktur.¹⁰⁰

4.6 Håbløshedstidspunktet

Ledelsen i selskabet har pligt til at sørge for, at kapitalberedskabet i selskabet til enhver tid er forsvarligt, det gælder uanset den valgte ledelsesstruktur. Ledelsen er af denne grund derfor pligtige til at holde øje med og vurdere den økonomiske situation og herved sikre sig, at kapitalberedskabet er forsvarligt til at kunne dække nuværende og fremtidige forpligtelser.¹⁰¹

Hvis selskabet ikke kan dække sine forpligtelser, ender det med at bryde sammen og i så fald vil det ofte være meget byrdefuldt for dets kreditorer. Selskabets ledelse har en betydelig margin til at vurdere, hvornår fortsat drift af selskabet vil være håbløst. Det er ikke så vigtigt om selskabslovens § 119 om reaktionspligt ved kapitaltab er overholdt. Det vigtigste ved vurderingen af om den fortsatte drift er forsvarlig, er i stedet om selskabets ledelse på et tidspunkt har måtte indse eller burde have indset, at den fortsatte drift af selskabet var håbløs, også kaldet håbløshedstidspunktet.¹⁰²

---

⁹⁷ Ibid. s. 502

⁹⁸ Ibid.

⁹⁹ Ibid.

¹⁰⁰ Bunch og Corfixsen Whitt: Selskabsloven med kommentarer (2018), note 772

¹⁰¹ Werlauff: Selskabsret (2019). s. 696f

¹⁰² Ibid. s. 698

5. Analyse af ledelsens opgaver og pligter

Ved vurderingen af hvorvidt en ledelse i et selskab har handlet ansvarspådragende eller ikke, vil det være nærliggende at kigge på, om de har tilsidesat deres opgaver, der oplystes i selskabslovens §§ 115, 116, 117 og 118. Et eksempel fra retspraksis hvor ledelsens opgaver har haft betydning for bedømmelsen af, hvorvidt en ledelse har handlet ansvarspådragende, kan ses i U 2007.497, H Calypso Verdensrejser.

Højesteret bemærker i sagen, at det ud fra den forretningsplan som selskabet havde var vigtigt med en løbende og effektiv kontrol af økonomien i selskabet. Men at der ikke blev lavet retningslinjer for, hvordan dette skulle foregå. Der var desuden heller ikke nogen bestyrelsesmedlemmer, som påpegede dette og krævede, at der blev udarbejdet retningslinjer for hvordan kontrollen af selskabet skulle foregå, og det var derfor umuligt for bestyrelsen at forholde sig til, hvordan økonomien udviklede sig i selskabet. Højesteret fandt på baggrund heraf, at bestyrelsen i selskabet ikke havde overholdt sine forpligtelser til at føre tilsyn med selskabets økonomi efter aktieselskabslovens § 54, stk. 3 nu selskabslovens § 115. Højesteret fandt altså, at bestyrelsen havde udvist uagtsomhed og handlet ansvarspådragende ved ikke at føre tilsyn med selskabets økonomi, som er en af bestyrelsens opgaver, der fremgår direkte af lovgivningen. Højesteret anførte desuden, at direktionen som varetog den daglige ledelse af selskabet havde handlet ansvarspådragende, da de ikke sørgede for, at bestyrelsen blev informeret om den økonomiske situation i selskabet og herved også havde tilsidesat sine lovmæssige pligter, som følger af selskabslovens §§ 117 og 118. Dommen viser altså, at der fra domstolens side vil være en tildens til at anse tilsidesættelse af ledelsens lovmæssige opgaver for at være en ansvarspådragende handling og pålægge erstatningsansvar.

Der findes flere eksempler herpå, se U 2011.1290 H, Brdr. Erleben A/S.

U 2011.1290 H, Brdr. Erleben A/S: Sagen omhandlede ansvaret for en bestyrelse og direktion i et aktieselskab, der bestod af 3 brødre samt ansvaret for selskabets revisor. Den 24. januar 2000 blev Brdr. Erleben A/S stiftet og selskabet startede driften kort herefter, da selskabet indgik en distributionsaftale med Aarstiderne A/S. I februar 2000 blev selskabet omdannet fra et I/S til et A/S. Driften af selskabet blev indstillet allerede senere samme år i oktober og taget under konkursbehandling i 2002. Selskabet havde ikke foretaget afregninger for hverken moms eller A-skat. Det viste sig desuden også, at bogføringen ikke var foretaget og, at der hverken var fulgt op på budgetter eller den manglende bogføring. Landsretten fandt, at brødrene der drev selskabet, var ansvarlige for det tab kreditorerne havde haft grundet konkursen, men frifandt selskabets revisor. Dommen blev anket til højesteret, hvor højesteret stadfæstede landsrettens begrundelse i forhold til brødrenes ansvar, men modsat landsretten også anså revisoren for erstatningsansvarlig.

Landsrettens begrundede sagens udfald ved at påpege, at selskabet var drevet uansvarligt, ved ikke at have overholdt de bestemmelser, som fremgår af lovgivningen. Brødrene havde altså tilsidesat deres pligt som ledelse i selskabet ved ikke at sørge for en forsvarlig organisation af selskabets virksomhed og herunder dets drift. De havde ikke udført deres opgaver, som fremgår af selskabslovens § 115, dengang aktieselskabslovens § 54, og landsretten fandt dem på baggrund heraf erstatningsansvarlige, for det tab som kreditorerne havde i medfør af selskabets konkurs. Det fremgik

endvidere af dommen, at en af de 3 brødre havde været formand for bestyrelsen i selskabet, men ellers ikke deltog i hverken den daglige drift i selskabet eller i selskabet overhovedet. Dette ansås af landsretten for at være en undladelse af at udføre sine opgaver i selskabet og udtalte endda, at *"Tonny Erleben undlod som nævnt fuldstændigt at varetage sine opgaver som formand for aktieselskabets bestyrelse og gjorde sig skyldig i hvert fald i en meget høj grad af grov uagtsomhed, om ikke forsæt."* Landsretten fandt på baggrund heraf også, at Tonny Erleben var erstatningsansvarlig for kreditorernes tab. Landsrettens afgørelse viser altså, at passivitet ved udførelsen af de lovmæssige opgaver anses for at være ansvarspådragende, om end i en endnu højere grad end mangelfuld opfyldelse af opgaverne, da ledelsen herved i det mindste til en vis grad aktivt involverer sig i driften af selskabet. Landsretten fandt dog ikke selskabets revisor erstatningsansvarlig, da de ikke anså ham for at have handlet ansvarspådragende.

Højesteret anså de 3 brødre for at have handlet ansvarspådragende i deres arbejde som bestyrelse og direktion i selskabet. De to brødre der havde deltaget aktivt i den daglige drift af selskabet, samt direktøren for selskabet blev erstatningsansvarlige for ikke at have sørget for en forsvarlige tilrettelæggelse af selskabets virksomhed, økonomi osv. Tonny Erleben blev på samme grundlag som i landsretten gjort ansvarlig ved at have forholdt sig passivt til selskabets drift og herved helt at have tilsidesat sine forpligtelser som bestyrelsesformand, da han ikke havde ført tilsyn med selskabets økonomi. Højesteret stadfæstede altså landsrettens afgørelse, og gjorde det klart, at man som ledelse i et selskab bliver gjort ansvarlig, hvis de ikke opfylder de pligter, de har som følge af loven. Afgørelsen viser desuden også, at ledelsen bliver gjort ansvarlig for passivitet og, at det i hvert fald af landsretten nærmest anses som en omstændighed der kunne begrunde en lidt strengere ansvarsbedømmelse, da højesteret anså bestyrelsesformanden for at have handlet groft uagtsomt ved sin fuldstændige passivitet. Selskabets revisor blev imidlertid i højesterets modsat landsretten afgørelse anset for at have handlet ansvarspådragende over for Tonny Erleben ved ikke at have rådgivet selskabet om det manglende kapitalgrundlag, men ikke over for de to andre brødre, da de som del af selskabets daglige ledelse selv burde have opdaget problemerne. Revisionselskabet blev derfor af højesteret dømt til at friholde Tonny Erleben for halvdelen af det erstatningskrav der ifaldt ham, eftersom højesteret udtalte, at *"Vi finder imidlertid, at Tonny Erleben ved sin passivitet har udvist en så betydelig egen skyld, at hans krav mod revisionselskabet må nedsættes til halvdelen."* Det må altså også i højesterets afgørelse lægges til grund, at Tonny Erleben anses for at have handlet groft uagtsomt og i hvert fald selv har haft en stor del af skylden for den erstatning, han er ifaldet som følge af sin passivitet og, at det på trods af at revisionen kan bebrejdes for ikke at orientere Tonny Erleben om forholdene i selskabet, ikke kan pålægges revisionen det fulde ansvar herfor. Det faktum at landsretten og højesteret heller ikke ser det som en mulighed for et medlem af bestyrelsen at forholde sig passiv, og derved ikke udføre sin pligter efter selskabslovens § 115 må også anses for at være et klart udtryk for, at såfremt ledelsen i et selskab ikke udføre sin lovmæssige pligter korrekt eller tilfredsstillende vil de kunne drages til ansvar herfor.

Yderligere kan der henvises til U 2015.2075 H, Memory Card, hvor bestyrelsen blev frifundet, eftersom de havde sørget for at udarbejde en forretningsorden. Derudover blev der sørget for, at organiseringen i selskabet var foretaget og, at bestyrelsen fik besked af revisionen, såfremt der blev konstateret uregelmæssighed samt, at revisionen skulle give besked, hvis det måtte stå dem klart,

at der var svagheder i selskabets forretningsgange. Derudover havde bestyrelsen sørget for, at der blev holdt bestyrelsesmøder og, at bestyrelsen aktivt deltog i denne ved at stille spørgsmål. Derfor anførte landsretten, at bestyrelsen havde en berettiget forventning om, at revisionen udførte deres opgaver og, at der ikke var problemer i selskabets økonomi eller forretning. På baggrund heraf frifandt landsretten bestyrelsen med henvisning til, at bestyrelsen ikke havde tilsidesat sine forpligtelser efter aktieselskabslovens § 54, nu selskabslovens § 115, og de havde heller ikke på andre måder handlet uagtsomt og kunne derfor ikke blive erstatningspligtige efter aktieselskabslovens § 140, nu selskabslovens § 361.

5.1 Opsamling

Disse 3 domme giver derfor et klart indtryk af, at de tilfælde hvor ledelsen i et selskab oftest ifalder ansvar er de tilfælde, hvor de helt åbenlyst har tilsidesat deres forpligtelser efter loven, da tilsidesættelse heraf klart må anses for at være en ansvarspådragende handling. Det må desuden antages, at det i et vist omfang er nemmere for domstolene at tjekke, om forpligtelserne og opgaverne efter loven er overholdt, end det er at vurdere om en handling foretaget af ledelsen, der falder uden for deres lovmæssige forpligtelser kan anses for at være culpøs, da lovgivningen fungerer normudfyldende og hermed opsætter rammer for, hvilke opgaver ledelsen skal udføre.¹⁰³ Denne tendens hvorved ledelsen oftest eller i hvert fald nemmest ifalder ansvar for ikke at overholde deres opgaver stemmer desuden overens med betækningsudvalgets udtalelser i betænkningen til selskabsreformen, hvorved de påpegede, at *”Det, som typisk begrundet et ansvar, er, at ledelsen har udvist passivitet eller undladt at holde sig informeret om selskabets situation.”* Altså at ledelsen ikke sørger for, at selskabet er organiseret, og ledelsen ikke bliver informeret om uregelmæssigheder og lignende. En lignende holdning har Erik Werlauff i sin bog selskabsret, hvori han påpeger, at mange sager omhandlende ledelsens ansvar oftest handler om, at de drages til ansvar for passivitet, altså hvor de undlader at udføre deres opgaver efter selskabsloven.¹⁰⁴ Dette stemmer desuden overens med det fundne i afgørelsen U 2011.1290 H. Betækningsudvalget udtaler desuden, at andre handlinger der oftest vil anses for at være ansvarspådragende af domstolene, er de tilfælde hvor ledelsen ikke stopper selskabets drift i tide efter, at det må stå dem klart, at den fortsatte drift er uansvarlig.¹⁰⁵ Et eksempel herpå kan ses i U 1998.1137 H, Fodboldselskab, hvor landsretten anslår, at den fortsatte drift af selskabet har medført et tab og, at ledelsen må anses for at være erstatningsansvarlige herfor, hvorom de dog i landsretten bliver frifundet, da det ikke er muligt at fastslå størrelsen af det tab driften har medført. Ledelsen bliver dog idømt et erstatningsansvar ved højesteret efter yderligere bevisførelse for at klarlægge tabets størrelse. Det må altså på baggrund af betænkningen og retspraksis antages, at fortsat drift efter håbløshedstidspunktets indtræden anses for at være en ansvarspådragende handling, der ofte vil medføre et erstatningsansvar.

---

¹⁰³ Berg og Langsted, U1994B.183: Er bestyrelsesansvaret blevet skærpet?

¹⁰⁴ Werlauff: Selskabsret (2019), s. 689

¹⁰⁵ Betænkning 1498 - modernisering af selskabsretten, november 2008, s. 37f

6. The Business Judgment Rule

The business Judgment Rule er et begreb der stammer fra amerikansk ret. Begrebet dækker over det faktum, at domstolene er tilbageholdende med at pålægge ledelsen et erstatningsansvar, for beslutninger der foretages ud fra forretningsmæssige skøn. Baggrunden for the business judgment rules indførelse har være diskuteret, på den ene side er det domstolene der ville skulle ende med at bedømme om hvorvidt forretningsmæssige skøn er udøvet korrekt, hvilket kunne antages at ligge uden for deres kompetencer. På den anden side så kunne man ende i en situation, hvor ledelsen i et selskab er bange for at træffe beslutninger, fordi de ville være bange for at ifalde ansvar. Det blev dog klargjort i Capinordic bank-sagen i 2019, at de danske domstole vil være tilbageholdende med at idømme ledelsen erstatningsansvar for beslutninger foretaget ud fra forretningsmæssige skøn, og det er nu gjort klart, at the business judgment rule eksisterer i dansk ret.¹⁰⁶

7. Analyse af The Business Judgment Rule

Det står umiddelbart klart, at the business judgment rule er et begreb der eksisterer i dansk ret. Der vil i dette afsnit blive foretaget en analyse af begrebets opståelse samt indførelse i dansk ret og betingelserne for brugen heraf. Det er allerede blevet gjort klart, at ledelsen er underlagt en almindelig culpavurdering efter dansk rets almindelige culpapregel, eftersom det står klart, at det hverken er blevet skærpet ved at pålægge ledelsen bevisbyrden eller et professionsansvar. Det antages desuden ud fra retspraksis, at vurderingen af ledelsens erstatningsansvar i en erstatningssag foretages ud fra de almindelige betingelser efter erstatningsretten. Der vil derfor også i dette afsnit blive foretaget en analyse af, hvilken betydning the business judgment rule har for domstolenes vurdering af ledelsens culpaansvar.

Første gang det forretningsmæssige skøn og the business judgment rule kom til udtryk i retspraksis antages at være i U 1977.274 H, Havemann.¹⁰⁷

U 1977.274 H, Havemann: Sagen omhandlede et aktieselskab, som stod for driften af et stormagasin. Stormagasinet endte i økonomiske problemer og trådte i likvidation som insolvent den 18. februar 1975. Efterfølgende lagde en kreditor sag an mod bestyrelsesmedlemmerne for et tab på en købesum for et vareparti, som var blevet leveret tidligere på dagen med påstanden om, at det måtte have stået bestyrelsen klart allerede inden dagen for leveringen, at selskabet ikke kunne fortsætte og, at det var nødvendigt at træde i likvidation, og derfor ikke skulle have haft leveringen af vare. Bestyrelsen blev frifundet i SØ- og Handelsretten og efterfølgende i en højesteretsafgørelse.

Om end der ikke i dommen direkte bliver nævnt eller omtalt det forretningsmæssige skøn eller the business judgment rule, så er dommen alligevel det første udtryk, der kan findes i dansk retspraksis på, at ledelsen i et selskab har en vis margin ved foretagelsen af forretningsmæssige skøn.¹⁰⁸

---

¹⁰⁶ Engsig Sørensen: U.2019B.299: Ledelsesansvar og det forretningsmæssige skøn – konturerne af den danske version af Business Judgment rule

¹⁰⁷ Werlauff: Selskabsret (2019), s. 682

¹⁰⁸ Ibid.

Dommens udfald begrundes af SØ- og Handelsretten i, at der forud for likvidationen af selskabet blev foretaget forhandlinger for forhåbentligt at finde en måde, hvorpå selskabet kunne fortsætte. SØ- og Handelsretten fandt på baggrund heraf af, at ledelsen havde forsøgt at finde en løsning helt ind til sidste øjeblik og, at kreditorens tab derfor ikke kunne bebrejdes bestyrelsen og, at de derfor ikke kunne findes erstatningsansvarlige, for det tab kreditoren måtte have haft for leveringen på dagen for likvidationen. Højesteret havde en lignende begrundelse, hvorved der blev lagt vægt på, at det ikke måtte have stået bestyrelsen klart, at likvidation var uundgåelig og, at de foretog forhandlinger helt indtil sidste øjeblik for at undgå at skulle træde i likvidation. Højesteret fandt derfor ligesom SØ- og Handelsretten ikke, at bestyrelsen var erstatningsansvarlig for det tab der måtte have været som følge af, at selskabet ikke stoppede modtagelsen af leverancer.

Dommen kan altså i medfør af, at domstolene her virker til at give bestyrelsen en form for fejlmargen ved det forretningsmæssige skøn, de foretager ved at fortsætte med at modtage leverancer i håb om, at de kan redde selskabet og fortsætte. Dette ses som et af de første eksempler på the business judgment rules indtræden i dansk ret. Såfremt bestyrelsen ikke af domstolene fik muligheden for at foretage sig et skøn af denne karakter, vil det være enormt svært for selskaber som dette nogen sinde at have en mulighed for at redde driften og fortsætte.¹⁰⁹ Det bliver også anført i dommen af sagsøgtes advokat, at såfremt selskabet ikke havde fortsat med at modtage leverancer, ville selskabet alligevel ikke kunne have fortsat driften selv om forhandlingerne havde lykkedes og, at det derfor var nødvendigt at fortsætte med at modtage vare for overhovedet at have en mulighed for at fortsætte selskabet. Beslutningen herom var foretaget på baggrund af de advokater og eksperter, bestyrelsen havde rådført sig hos. Der viser sig altså en tendens i dommen til, at domstolene vil tillade forretningsmæssige skøn foretaget af en ledelse i et selskab, såfremt beslutningerne bliver taget på et oplyst grundlag og i selskabets interesse.

The business Judgment rule anses ligeledes af flere forfattere, heriblandt Erik Werlauff, for at have været brugt i afgørelsen U 1981.973 H, Røde Vejmølle.¹¹⁰

U 1981.973 H, Røde Vejmølle: Sagen omhandlede Røde Vejmølle A/S, som var trådt i likvidation og lagde sag an mod direktøren Mogens Poulsen og A/S Larkgate. Der var indgået en ansættelseskontrakt hvori det fremgik, at dækningsbidraget for en varegruppe som lå på 6.31% skulle stige til 8%. Der var dog vanskeligheder med at sælge varerne, og direktøren valgte derfor at nedsætte prisen på varerne hvilket medførte, at dækningsbidraget faldt til under 1%. Kort herefter trådte Røde Vejmølle i likvidation og lagde sag an mod direktøren for det beløb som ville bringe dækningsbidraget op på 8%. Landsretten frifandt direktøren med henvisning til, at prisnedsættelserne havde været foretaget ud fra et loyalt forretningsmæssigt skøn. Højesteret stadfæstede herefter dommen.

Af sagens faktum fremgår det, at direktøren for Røde Vejmølle ikke overholdte den ansættelseskontrakt, han havde indgået med selskabet, da han solgte selskabets vare til et betydeligt lavere beløb, hvilket medførte et væsentligt lavere dækningsbidrag end de aftalte 8%, desuden så ejede han selv det selskab, som købte varerne billigt. Landsretten anså dog ikke dette for at medføre

¹⁰⁹ Engsig Sørensen: U.2019B.299: Ledelsesansvar og det forretningsmæssige skøn – konturerne af den danske version af Business Judgment rule

¹¹⁰ Werlauff: Selskabsret (2019), s. 687

direktøren et erstatningsansvar, da han af landsretten ansås for at have løftet sin bevisbyrde for, at salget var sket på markedsmæssige vilkår.¹¹¹ Landsretten lagde til grund, at direktøren inden salget havde informeret og påpeget over for bestyrelsen, at konkurrencen på markedet var meget hård og, at bestyrelsen herefter havde tilladt salget af varerne til lavere priser. Direktøren ansås desuden heller ikke af landsretten for at have tilsidesat sine forpligtelser til Røde Vejmølle, og han blev på baggrund heraf frifundet. Højesteret stadfæstede landsrettens afgørelse og påpegede, at *”Det tiltrædes endvidere, at kontrakten ikke indeholdt et udtrykkeligt påbud om, at priserne på raspprodukter skulle fastsættes, således at der kunne opnås et »dækningsbidrag« på mindst 6.31% på disse.”* Med dette og det faktum at bestyrelsen ikke efter direktørens information om salget af varerne til lavere priser havde grebet ind, anså landsretten ikke direktøren for at have foretaget prisnedsættelserne uhensigtsmæssigt, og højesteret anså direktøren for at have foretaget salget ud fra et *”loyalt forretningsmæssigt skøn.”*

Med dommen ses det igen, hvordan ledelsen i et selskab har muligheden for at træffe forretningsmæssige skøn uden at blive erstatningsansvarlige, eftersom både landsretten og højesteret frifinder direktøren, der har truffet en beslutning om salg til lavere priser, eftersom beslutningen bliver taget ud fra en vurdering af priserne på markedet og i selskabets interesse.

I bogen ledelsesansvar og ansvarsbegrænsninger af Carsten Fode kommes der frem til samme betingelser for, at the business judgment rule kan anvendes, herved konkludere Carsten Fode på baggrund af retspraksis, at det forretningsmæssige skøn skal bygge på et forsvarligt oplyst grundlag og, at beslutningen ikke må træffes på baggrund af andre hensyn eller interesser end selskabets.¹¹² Herved henviser Carsten Fode til samme betingelser for, at domstolene tillader, at ledelsen foretager forretningsmæssige skøn, som kan udledes af de to ovenstående domme U 1977.274 H, Havemann og U 1981.973 H, Røde Vejmølle. Disse betingelser synes også at være tiltrådt af Erik Werlauff i hans bog Selskabsret og af Karsten Engsig Sørensen i hans artikel.¹¹³

Disse betingelser for det forretningsmæssige skøn blev også kommenteret af betænkingsudvalget i betænkningen til selskabsreformen i 2010, hvorved de også anså domstolene for at vise tilbageholdenhed, når der skulle foretages vurderinger af forretningsmæssige skøn, såfremt det forretningsmæssige skøn var taget uden at tilsidesætte selskabets interesser. Herved udtalte de også, at *”Domstolene overlader således som udgangspunkt et betydeligt skøn til ledelsen.”* Betænkingsudvalget må derfor med denne udtalelse have anset the business judgment rule for at være indtrådt og anvendelig i dansk ret, det var dog ikke noget udvalget forsøgte at indføre i deres forslag til en ny selskabslov. De anførte endvidere i deres overvejelser, at det var svært at generalisere de omstændigheder der gjorde, at ledelsen ville ifalde erstatningsansvar, dog kunne de udlede en række hensyn og principper som havde indflydelse herpå.¹¹⁴ På baggrund heraf må det konkluderes, at betænkingsudvalget har anset det for mere hensigtsmæssigt, at vurderingen af om et konkret forretningsmæssigt skøn kunne drage ledelsen til ansvar eller ej lå inden for domstolenes

---

¹¹¹ Ibid.

¹¹² Fode: Ledelsesansvar og ansvarsbegrænsninger (2020), s. 92

¹¹³ Werlauff: Selskabsret (2019), s. 680ff og Engsig Sørensen: U.2019B.299: Ledelsesansvar og det forretningsmæssige skøn – konturerne af den danske version af Business Judgment rule

¹¹⁴ Betænkning 1498 - modernisering af selskabsretten, november 2008, s. 37f

kompetencer, og ikke var noget der kunne nedskrives i loven. The business judgment rule virker altså til at være tiltrådt af danske domstole og juridiske forfattere, og det får den betydning, at domstolene vil vise tilbageholdenhed ved tilsidesættelsen af de forretningsmæssige skøn som er foretaget, så længe de ovennævnte betingelser er opfyldt. Dette betyder, at ledelsen gives et vist rum for fejlskøn hvorefter ledelsen ikke vil blive erstatningspligtige.¹¹⁵ The business judgment rule ender altså med at fungere som en form for lempelsesregel ved vurderingen af ledelsens ansvar, hvorfor nogle handlinger som normalt ville have været ansvarspådragende, ikke bliver dette, såfremt betingelserne for reglens anvendelse er opfyldt.¹¹⁶

Siden selskabsreformen i 2010 har Capinordic dommen fra 2019 givet en helt klar formulering fra højesteret af the Business judgment rule.¹¹⁷ Højesteret udtaler i dommen i forhold til lånene foretaget af banken, at *”En beslutning om at yde et lån beror i vidt omfang på et forretningsmæssigt skøn navnlig på grundlag af en kreditvurdering af låntager. Skønnet skal foretages på et forsvarligt grundlag.”* Højesteret henviser altså her direkte til at for, at domstolene vil vise tilbageholdenhed ved tilsidesættelsen af forretningsmæssige skøn, skal skønnet være foretaget på et *”forsvarligt grundlag”*. Højesteret kræver altså, at ledelsen sørger for, at de er tilstrækkeligt oplyst og informeret om forholdene, før de træffer en beslutning. Endvidere udtalte højesteret, at *”Højesteret finder, at der bør udvises forsigtighed med at tilsidesætte det forretningsmæssige skøn, der er udøvet af bankens bestyrelse og direktion ved bevilling af et lån. Samme forsigtighed skal ikke udvises, hvis det må antages, at en bevilling af et lån eller en anden disposition knyttet hertil ikke alene er foretaget ud fra forretningsmæssige hensyn til banken, men også ud fra andre – og banken uvedkommende – hensyn. Højesteret finder, at der i en sådan situation må stilles skærpede krav til, at det er blevet sikret, at bankens interesser ikke er tilsidesat.”* Herved påpeger højesteret, at det forretningsmæssige skøn udelukkende må foretages ud fra selskabets interesser, og er dette ikke tilfældet vil højesteret ikke udvise forsigtighed ved tilsidesættelse af det forretningsmæssige skøn, og med højst sandsynlighed anse det forretningsmæssige skøn der er foretaget for at være ansvarspådragende for ledelsen. Det må endvidere udledes af højesterets udtalelser, at såfremt der er tvivl om, hvorvidt det forretningsmæssige skøn er foretaget ud fra selskabets interesser, så vil ledelsen have en vis form for skærpet bevisbyrde, nok endda tæt på omvendt bevisbyrde, hvorved ledelsen skal bevise, at selskabets interesser ikke er blevet tilsidesat ved det forretningsmæssige skøn.¹¹⁸ Det var umiddelbart dette, der kom til udtryk i Røde Vejmølle, hvor højesteret stillede spørgsmålstejn ved salget af vare til meget lave priser fra selskabet til et andet selskab ejet af direktøren. Det var altså for højesteret tvivlsomt, at selskabets interesser ikke var blevet tilsidesat ved det forretningsmæssige skøn, direktøren havde foretaget. Højesteret fandt dog efter bevisførelsen i Røde Vejmølle, at direktøren havde handlet ud fra et *”loyalt forretningsmæssigt skøn.”* direktøren løftede altså dette skærpede krav om bevisførelse for, at selskabets interesser ikke var blevet tilsidesat.¹¹⁹

---

¹¹⁵ Werlauff: Selskabsret (2019), s. 682

¹¹⁶ Engsig Sørensen: U.2019B.299: Ledelsesansvar og det forretningsmæssige skøn – konturerne af den danske version af Business Judgment rule

¹¹⁷ Fode: Ledelsesansvar og ansvarsbegrænsninger (2020), s. 92

¹¹⁸ Werlauff: Selskabsret (2019), s. 683

¹¹⁹ Ibid. s. 686

Det må altså på baggrund af tidligere retspraksis, betænkningen og højesterets udtalelser i Capinordic stå endegyldigt klart, at domstolene vil vise en vis tilbageholdenhed ved tilsidesættelsen af forretningsmæssige skøn foretaget af en ledelse i et selskab og, at der er to betingelser, som skal være opfyldt for, at domstolene vil vise denne tilbageholdenhed. For det første skal det forretningsmæssige skøn være foretaget på baggrund af et forsvarligt og oplyst beslutningsgrundlag, og for det andet skal beslutningen foretages i selskabets interesse, og der må ikke ske tilsidesættelse heraf.

Spørgsmålet bliver herefter, hvilke beslutninger der af domstolene vil anses for at være forretningsmæssige skøn. Højesteret gør det i Capinordic klart, at beslutningen om at yde et lån er et forretningsmæssigt skøn, men udtaler sig ikke yderligere om vurderingen af, hvilke beslutninger der må anses for at være forretningsmæssige skøn. Karsten Engsig Sørensen mener dog ikke, at der nogen grund til at begrænse the Business judgment rules anvendelse til lån ydet af en bank. Han henviser i sin artikel U 2019B.299: Ledelsesansvar og det forretningsmæssige skøn – konturerne af den danske version af Business Judgment Rule til, at andre virksomheder driver deres forretning anderledes og herved foretager andre beslutninger, som må anses for at være forretningsmæssige skøn. Det må derfor antages, at forretningsmæssige skøn kan anses for at være alle beslutninger, som forsøger at sikre den fremtidige drift af selskabet, herunder også beslutninger om selskabets strategi.¹²⁰

Udover at Capinordic endegyldigt fastslår, at der gælder en the business judgment rule i dansk ret, og opsætter rammer for de betingelser der skal være opfyldt for, at den kan finde anvendelse, giver dommen også en bedre forståelse af reglens anvendelsesområde og reelle betydning for selskabets ledelse.¹²¹

Capinordic dommen gør det også klart, at det forretningsmæssige skøn må afprøves for hvert enkelt engagement. I dommen efterprøves 11 låneengagementer foretaget af banken.¹²² Her efterprøvede højesteret forsvarligheden for beslutningen om at yde lånene. Altså efterprøvede de direkte den første betingelse, de selv opstillede tidligere i præmisserne for, at de ville udvise forsigtighed ved tilsidesættelsen af forretningsmæssige skøn foretaget af ledelsen, her lånene, for at vurdere om lånene var foretaget på et forsvarligt beslutningsgrundlag. Højesteret fastslår i dommen, at lånene ikke i sig selv medføre et erstatningsansvar på trods af, at de er ydet forud for bestyrelsens godkendelse, men at det vigtige er om beslutningsgrundlaget på tidspunktet for ydelsen af lånene af højesteret anses for at være forsvarligt.

Højesteret fandt, at 9 ud af 11 af lånene var foretaget uforsvarligt og dømte ledelsen erstatningsansvarlig herfor. I bedømmelsen heraf kan der udledes, hvad der må anses for at være retningslinjer for, hvordan højesteret vil foretage vurderingen af forsvarligheden af et forretningsmæssigt skøn. Først og fremmest skal vurderingen som allerede nævnt foretages ud fra en samlet vurdering af de enkelte lån.¹²³ Derved ligger højesteret ved vurderingen af hvert låneengagement vægt på hvad formålene med lånene har været, låntager og dennes økonomiske forhold, samt hvordan

---

¹²⁰ Engsig Sørensen: U.2019B.299: Ledelsesansvar og det forretningsmæssige skøn – konturerne af den danske version af Business Judgment rule

¹²¹ Ibid.

¹²² Fode: Ledelsesansvar og ansvarsbegrænsninger (2020), s. 93

¹²³ Ibid.

økonomien i det hele taget ser ud på tidspunktet for långivningen.¹²⁴ Højesteret prøver altså ud fra vurderingen af disse konkrete forhold i henhold til lånene, om hvert enkelt lån kan anses for at være ydet på et forsvarligt beslutningsgrundlag, eller om lånene må anses for at være ydet uforsvarligt og højesteret finder på baggrund heraf, at 9 ud af 11 af lånene har været uforsvarlige.

Udover at påvise at vurderingen af om et forretningsmæssigt skøn er foretaget forsvarligt beror på en konkret vurdering af hvert enkelt skøn, udtaler højesteret sig også i dommen om betydningen af, at ledelsen måtte overtræde lovgivningen. Højesteret slår det fast, at banken i Capinordic er underlagt lov om finansiel virksomhed, men udtaler samtidigt, at *”Loven indeholder dog kun i begrænset omfang krav til bankens långivning og kreditvurdering.”* Højesteret gør det altså her klart, at der er lovgivning på området, som skal regulere hvordan og hvornår en bank kan yde lån, men at denne långivning er relativt begrænset, og derved ikke kan fastsætte faste rammer for, hvilke lån der må ydes af en bank. Lov om finansiel virksomhed opsætter en række krav til, hvordan banken skal indrettes og drives, jf. lov om finansiel virksomhed §§ 70 og 71. Til sidesættelsen af disse bestemmelser anses dog ikke af højesteret for at være tilstrækkelige til at pålægge ledelsen et erstatningsansvar. Derudover udtaler højesteret i forhold til overtrædelse af øvrig finansiel lovgivning, at *”For så vidt angår andre bestemmelser i den finansielle lovgivning må det bero på de hensyn, der ligger bag den enkelte bestemmelse, om en overtrædelse vil kunne indebære erstatningsansvar for et ledelsesmedlem i en bank.”* Det må altså vurderes for hver enkelt overtrædelse af lovgivningen, om denne kan medføre et erstatningsansvar. Dette forholder Carsten Fode sig også til i sin bog ledelsesansvar og ansvarsbegrænsninger, hvorved han påpeger at højesterets udtalelser herom klart viser forskellen mellem en erstatningssag og en straffesag, hvorved det i en straffesag er overtrædelsen af loven der bliver dømt for, mens det i erstatningssager skal vurderes om, det er selve handlingen, altså lovovertrædelsen der har medført et tab, der kan pålægges erstatningsansvar for efter dansk rets almindelige culpaansvar.¹²⁵ Det står altså klart, at overtrædelsen af lovgivningen ikke medfører et direkte erstatningsansvar, men med det sagt så vil overtrædelse af lovgivningen give en form for rettesnor, hvorefter det bliver nemmere for domstolene at vurdere om handlingen har været ansvarspådragende eller ej.¹²⁶ Dette forhold gør, at the business judgment rule stadig kan finde en vis anvendelse i tilfælde hvor lovgivningen er overtrådt, om end brugen heraf må være meget begrænset i medfør af lovgivningens krav. Dette betyder i det store og hele, at hvis der ses på selskabslovens lovgivning i forhold til ledelsens opgaver og pligter i forhold til organisation og tilsyn af selskabet, vil bestemmelserne herefter i §§ 115, 116, 117 og 118 opstille en række krav til hvordan selskabet skal drives. Såfremt disse *”mindstekrav”* i lovgivningen er opfyldt, vil the business judgment rule nok stadig kunne finde en vis anvendelse på skøn, der ikke er foretaget i direkte strid med lovgivning, men the business judgment rule vil næppe finde anvendelse eller i hvert fald være meget begrænset på forretningsmæssige skøn foretaget i direkte strid med lovgivning.¹²⁷

---

¹²⁴ Ibid.

¹²⁵ Fode: Ledelsesansvar og ansvarsbegrænsninger (2020), s. 94

¹²⁶ Berg og Langsted, U1994B.183: Er bestyrelsesansvaret blevet skærpet?

¹²⁷ Engsig Sørensen: U.2019B.299: Ledelsesansvar og det forretningsmæssige skøn – konturerne af den danske version af Business Judgment rule

Et eksempel herpå syntes at kunne ses i Eik bank. Hvorved der sker overtrædelse af finansiell lov om virksomhed i henhold til reglerne om koncentrationsrisikoen for et enkelt låneengagement, da der blev ydet yderligere bevillinger og skete forøgelse af et lån, som på baggrund af en manglende opdeling i engagementsopførelsen medførte yderligere overtrædelse af 25% grænsen i finansiell lov om virksomhed § 145. Bevillingen og forøgelsen af lånet ansås af højesteret for at være ansvarspådragende, men ledelsen blev dog ikke idømt herfor, da tabene ikke ansås for påregnelige. Det interessante ved forholdet i dommen er, at højesteret ikke viser nogen tilbageholdenhed eller yderligere brug af the business judgment rule på disse konkrete bevillinger af lån, som har medført overtrædelsen af lovgivningen. Der laves ingen konkret vurdering af forholdene for at klargøre, hvorvidt bevillingen og lånet kunne anses for at være ydet forsvarligt, og højesteret antager umiddelbart bare, at overtrædelsen af 25% grænsen i finansiell lov om virksomhed har været en ansvarspådragende handling. Højesteret laver derfor ikke en lignende vurdering af, om forholdet har været forsvarligt eller ej på samme måde som i Capinordic. Højesteret viser derfor ikke i Eik bank forsigtighed ved tilsidesættelsen af det forretningsmæssige skøn ved dette lån på trods af, at højesteret i Capinordic slår fast at ydelsen af lån anses for at være forretningsmæssige skøn, der derfor skal udvises forsigtighed med at tilsidesætte samt det forhold, at landsretten tiltræder dette og selv direkte i Eik bank udtaler, at *"Landsretten finder, at der bør udvises forsigtighed med at tilsidesætte det forretningsmæssige skøn, der inden lovgivningens rammer er udøvet af bankens bestyrelse og direktion ved bevillingen af og opfølgning på et lån."* Det må derfor antages, at forretningsmæssige skøn foretaget i direkte modstrid med adfærdsregulerende lovgivning ikke vil nyde godt af domstolenes normale tilbageholdenhed ved tilsidesættelsen af forretningsmæssige skøn, og overtrædelsen vil derfor ofte være ansvarspådragende og medføre et erstatningsansvar, såfremt betingelserne efter dansk rets almindelige culpaansvar herfor er opfyldt.¹²⁸

Endvidere udtaler højesteret sig i Capinordic om fravigelsen af interne regler i selskabet. De påpeger herved, at det selv er bestyrelsen som fastsætter de interne regler og, at bestyrelsen selv kan beslutte om, de vil fravige fra reglerne eller ej, såfremt dette ikke må anses for at være uforsvarligt. Højesteret udtaler herved i relation til sagen, at *"Højesteret finder, at den omstændighed, at bestyrelsen fraviger egne retningslinjer eller accepterer, at bankens direktion fraviger disse, ikke i sig selv kan anses for ansvarspådragende. Et ansvar må forudsætte, at det efter en konkret vurdering i det enkelte tilfælde har været uforsvarligt at fravige egne retningslinjer eller acceptere en sådan fravigelse."* Det må altså på baggrund heraf antages, at the business judgment rule findes anvendelig på skøn foretaget i strid med interne retningslinjer, det vigtige bliver bare vurderingen af, om det forretningsmæssige skøn er foretaget forsvarligt.¹²⁹ Domstolene vil derfor stadig vise en vis tilbageholdenhed med tilsidesættelsen af disse skøn, men det vil indgå i vurderingen af, om det forretningsmæssige skøn er udøvet forsvarligt, om overtrædelsen eller fravigelsen af de interne regler har været forsvarlig.

Spørgsmålet om hvorvidt the business judgment rule finder anvendelse på forretningsmæssige skøn foretaget efter håbløshedstidspunktet, blev behandlet i den allerede gennemgåede dom U 1977.274 H, Havemann. I dommen udtalte sagsøgers advokat, at *"I bestyrelsen og direktionen var*

¹²⁸ Fode: Ledelsesansvar og ansvarsbegrænsninger (2020), s. 95

¹²⁹ Stubkjær Andersen og Werlauff: Ansvarsforsikring af bestyrelse og direktion (2020), s. 33f

man allerede mandag eftermiddag helt klar over, at det ville være udelukket at fortsætte virksomheden; den reelle beslutning om standsning blev derfor truffet mandag eftermiddag, og da man var klar over, at der ville blive leveret varer om tirsdagen, var det uforsvarligt over for leverandørerne, at man ikke gav ordre til at nægte modtagelse af flere varer." Med denne udtalelse mente sagsøger altså, at håbløshedstidspunktet måtte være indtrådt og, at bestyrelsen måtte være klar over dette, og derfor skulle have stoppet driften og modtagelsen af varerne for ikke at skade kreditorerne yderligere. Landsretten støttede imidlertid sagsøgtets frifindelsespåstand på baggrund af sagsøgtets forklaring, hvorom landsretten udtalte, at *"Efter det oplyste må det lægges til grund, at der ikke også om tirsdagen fandt forhandlinger sted med det formål at kunne videreføre selskabet. Allerede af denne grund kan det ikke lægges bestyrelsen og direktionen til last, at man ikke gav ordre til at standse normal modtagelse af varer, der tidligere var bestilt."* Landsretten støtter sig altså op af sagsøgtets frifindelsespåstande, da højesteret ikke anser håbløshedstidspunktet for at være indtrådt endnu. Højesteret tiltrådte denne forklaring fra landsretten og stadfæstede dommen. Det forretningsmæssige skøn der var udøvet, blev altså ikke tilsidesat, da det efter sagens fremstilling blev gjort klart, at håbløshedstidspunktet ikke var indtrådt endnu, da der stadig var mulighed for at redde selskabet igennem de forhandlinger der blev foretaget i sidste øjeblik også selvom, at dette ikke lykkedes.

Endnu en dom hvor håbløshedstidspunktet spiller en rolle er U 2013.1312 H, Grundejerforening.

U 2013.1312 H, Grundejerforening: Sagen omhandlede et muligt erstatningsansvar for bestyrelsesformanden og et medlem af bestyrelsen i en grundejerforening, som havde tabt en sag, og ikke havde kapital til at kunne betale sagsomkostninger herfor. Byretten og landsretten frifandt de to sagsøgte i byretten, men pålagde dem at betale sagsomkostninger for landsretten. Da dommen blev anket til landsretten, måtte det have stået de sagsøgte klart, at selskabet ikke ville kunne betale sagsomkostningerne, såfremt de tabte sagen, men de sagsøgte blev frifundet for denne beslutning i højesteret, da højesteret henviste til, at de før de ankede dommen til landsretten havde fået dette anbefalet af selskabets advokat.

I dommen står det klart, at håbløshedstidspunktet måtte være indtrådt, da det ville være umuligt for selskabet at betale sagsomkostninger, hvis de tabte sagen. Det blev desuden klargjort, at de sagsøgte ikke havde sikret, at selskabet på anden måde kunne betale sagsomkostningerne. Det forretningsmæssige skøn der bliver taget af de sagsøgte ved at anke dommen, bliver derfor taget i forbindelse med håbløshedstidspunktets indtræden. Det forretningsmæssige skøn blev dog taget i forbindelse med advokatens udtalelse om, at der var overvejende sandsynlighed for at vinde, samt advokatens anbefaling om at anke dommen da han anså afgørelsen for at være i strid med tidligere retspraksis. Der bliver altså i dommen lagt vægt på, at de sagsøgte inden de traf beslutningen havde søgt sig oplyst, og traf beslutningen ud fra informationer der klargjorde en stor sandsynlighed for, at håbløshedstidspunktet endnu ikke måtte anses for at være indtrådt, og på baggrund af denne forklaring frifandt højesteret de sagsøgte, da højesteret udtalte, at *"Højesteret finder, at det ikke er godtgjort, at det ville være urealistisk af Eyvind Rimstad og Michael Rossing på tidspunktet for ankebeslutningen fortsat at forvente, at foreningen ville kunne honorere sagens omkostninger under anklen til både egen advokat, der havde begrænset sit honorar til et beskeden beløb, og til modparterne, såfremt sagsomkostningerne blev reduceret til beløb i den størrelsesorden, som advokaten*

havde tilkendegivet.” Højesteret tilsidesatte altså ikke det forretningsmæssige skøn, som må antages at være blevet taget af de sagsøgte, da de valgte at anke dommen til landsretten. Højesteret fandt det som en realistisk mulighed, at de kunne betale sagsomkostningerne på baggrund af advokatens honorar samt dennes udtalelse om mulighed for at vinde sagen. Ledelsen slipper altså i begge sager for erstatningsansvar for de fejlskøn, de har foretaget.

Der bliver altså i både Havemann og i dommen om grundejerforeningen vist en vis tilbageholdenhed fra højesteret ved tilsidesættelsen af forretningsmæssige skøn foretaget i forbindelse med håbløshedstidspunktets indtræden, såfremt det ud fra et forsvarligt beslutningsgrundlag må anses for overvejende sandsynligt, at udviklingen kan vendes om og, at alt håb for fortsat drift endnu ikke er ude, og dette blev gjort på trods af, at det i begge sager ikke lykkedes at forhindre håbløshedstidspunktets indtræden. Dette fremhæver Karsten Engsig Sørensen også som overvejende sandsynligt. Han påpeger dog, at en af grundene til domstolenes tilbageholdenhed i disse sager måske kan ses i lyset af, at såfremt domstolene var strenge i bedømmelsen af dette ansvar, ville mange selskaber der måske kunne være blevet reddet i stedet ende med at gå konkurs.¹³⁰ Der kan derfor til et vist punkt argumenteres for at lade ledelsen træffe forretningsmæssige skøn selv i vanskelige økonomiske situationer, så længe baggrunden herfor stadig er forsvarligt begrundet.

Det anføres imidlertid også af Karsten Engsig Sørensen, at forretningsmæssige skøn truffet i selskaber i vanskelige økonomiske situationer ikke bør kunne henvise til the business judgment rule, da det i stedet i disse selskaber bør være kreditorernes interesser, der vægter højest. Desuden så strider forretningsmæssige skøn i disse situationer også til en vis grad imod selskabslovens § 115, stk. 1, nr. 5 om forsvarligt kapitalberedskab i selskabet.¹³¹ Det er derfor vanskeligt at vurdere, hvordan der bør forholdes til brugen af the business judgment rule i sager omhandlende håbløshedstidspunktet. Det må dog på baggrund af retspraksis anses for nærliggende, at højesteret også vil vise tilbageholdenhed ved tilsidesættelsen af disse forretningsmæssige skøn, såfremt ledelsen har truffet det forretningsmæssige skøn på baggrund af et forsvarligt beslutningsgrundlag og, at det må anses som overvejende sandsynligt, at udviklingen kan vendes om med beslutningen. Endvidere spiller det nok en rolle at flere selskaber ville gå konkurs, hvis ikke der kunne udøves forretningsmæssige skøn i sidste øjeblik for at forsøge at redde selskaberne. Uanset hvad står det dog helt klart, at såfremt et selskab allerede er gået konkurs vil der ikke være noget råderum til at udøve et forretningsmæssigt skøn, da ledelsens pligter i stedet for at følge af selskabsloven nu ville følge af konkursloven.¹³²

Det står ikke helt klart, hvilken betydningen brugen af the business judgment rule får for ansvarsbedømmelsen af ledelsen i et selskab. Det står dog klart, at der ved brugen af the business judgment rule foretages en lempelse af ledelsens erstatningsansvar, hvorved de får et bredere rum til at træffe beslutninger uden at ifalde ansvar, så længe betingelserne for at bruge reglen er opfyldt. Ledelsen får altså mulighed for at udøve fejlskøn.¹³³ Karsten Engsig Sørensen udtaler dog, at det er uvist hvor

---

¹³⁰ Engsig Sørensen: U.2019B.299: Ledelsesansvar og det forretningsmæssige skøn – konturerne af den danske version af Business Judgment rule

¹³¹ Ibid.

¹³² Ibid.

¹³³ Werlauff: Selskabsret (2019), s. 682

stor en betydning the business judgment rule reelt set får for ledelsens erstatningsansvar, da anvendelsen af the business judgment rule ikke endegyldigt afgøre sagen.¹³⁴ På baggrund heraf må det antages, at ledelsens handlinger fortsat skal vurderes i forhold til de almindelige betingelser efter culpareglen, da the business judgment rules anvendelse ikke nødvendigvis betyder, at ledelsen går fri for ansvar, eftersom reglen blot fungerer som en lempelsesregel ved bedømmelsen af ledelsens ansvarspådragende handling, og ikke som en regel der fritager helt herfor.

7.1 Opsamling

Gennemgået retspraksis gør det derfor klart, at the business judgment rule finder anvendelse i dansk ret, og herved fungerer som en form for lempelsesregel for ledelsens culpaansvar, da ledelsen ydes et vist yderligere rum til at træffe forretningsmæssige skøn uden at ifalde ansvar så længe disse forretningsmæssige skøn er truffet ud fra et forsvarligt beslutningsgrundlag og i selskabets interesse.¹³⁵ Der viser sig nemlig fra domstolene en tendens til at udvise tilbageholdenhed ved tilside-sættelsen af disse skøn også i selv vanskelige økonomiske situationer og i tilfælde, hvor lovgivningen ikke er blevet direkte overtrådt. Reglens anvendelse betyder dog ikke nødvendigvis, at ledelsen går fri for ansvar, da reglen blot fungerer som en lempelsesregel ved ansvarsbedømmelsen af ledelsen, og ikke som en regel der fritager for ansvar. Ledelsens ansvar skal derfor fortsat vurderes efter de almindelige culparegler, selvom reglen finder anvendelse.

---

¹³⁴ Engsig Sørensen: U.2019B.299: Ledelsesansvar og det forretningsmæssige skøn – konturerne af den danske version af Business Judgment rule

¹³⁵ Ibid.

8. Konklusion

Igennem specialets analyse er det blevet gjort klart, at ledelsens erstatningsansvar efter selskabslovens § 361 fortsat vurderes efter dansk rets almindelige culparegel. På trods af en diskussion i litteraturen er der ikke set tegn på en overgang til omvendt bevisbyrde i retspraksis, og betænkingsudvalgets overvejelser ved selskabsreformen i 2010 har heller ikke kunne støtte, at en sådan overgang er sket eller skulle være på tide i dansk ret. Derfor gælder det helt almindelige princip om ligefrem bevisbyrde, hvorved sagsøgeren er den der skal bevise, at ledelsen har handlet ansvarspådragende.

Ligeledes er det i specialet blevet analyseret hvorvidt ledelsens culpaansvar kunne skærpes ved at pålægge ledelsen et professionsansvar. I U 2019.1907 H, Capinordic udtalte højesteret sig herom, hvorved højesteret påpegede, at ledelsen i et selskab er underlagt et almindeligt culpaansvar. Capinordic må herved anses for endegyldigt at have gjort op med ideen om, at ledelsen kan pålægges et professionsansvar. Der ses dog fra retspraksis eksempler på domme, hvor enkelte medlemmer i en ledelse dømmes hårdere end andre, på baggrund af den viden de måtte have ved udførelsen af deres arbejde som medlem af ledelsen. Her kan ses på U 2004.2253 H, Vindmølle, hvor et enkelt bestyrelsesmedlem som følge af at være advokat bliver idømt erstatningsansvar modsat de resterende medlemmer af bestyrelsen, da landsretten anså ham for at være bedre informeret. Denne tankegang fra domstolene blev yderligere bekræftet i U 2020.3547 H, Eik bank, hvori landsretten udtalte, at *"Ansvaret for det enkelte ledelsesmedlem må på sædvanlig vis vurderes i lyset af den særlige indsigt, den pågældende eventuelt måtte have."* De enkelte ledelsesmedlemmers ansvar kan altså vurderes forskelligt ud fra den viden ledelsesmedlemmet måtte have.

Det faktum at ledelsens ansvar ikke bliver skærpet som et professionsansvar får desuden den betydning, at der ved vurderingen af et ledelsesmedlems ansvar godt kan påberåbes individuelle undskyldningsgrunde.¹³⁶ Det betyder, at ledelsesmedlemmer godt kan slippe for erstatningsansvar for små og uvigtige fejl, eksempler på dette kan ses i U 2015.2075 H, Memory Card, og U 2014.345 H, Arctic Line.

Endvidere er det i specialet blevet gjort klart, at domstolene i erstatningsager lægger stor vægt på, at betingelserne for erstatningsansvar efter dansk rets almindelige culparegel er opfyldt. Der er set eksempler på, at det er vigtigt at bevise tabets størrelse i både U 1998.1137 H, Fodboldselskab og U 2007.497 H, Calypso. Hvor det i begge sager står klart, at ledelsens handlinger har været ansvarspådragende, frifindes ledelsen hos landsretten da tabets størrelse ikke er opgjort. Såfremt tabets størrelse ikke er opgjort korrekt, vil domstolene derfor oftest frifinde ledelsen for ansvar, medmindre tabets størrelse er klargjort tilstrækkeligt til at fastsætte det skønsmæssigt. Domstolene lægger endvidere vægt på, at årsagsforbindelsen mellem handlingen og tabet kan bevises da ledelsen i både U 2014.1346 H, eHuset og Memory Card frifindes for manglende årsagsforbindelse. Domstolene kræver også, at skaden har været påregnelig, dette kan ses i Eik bank.

Det er også i specialet gjort klart, at domstolene ofte vil foretage en vurdering af hvorvidt ledelsen har handlet ansvarspådragende ved at kigge på om ledelsen har opfyldt deres opgaver og pligter

---

¹³⁶ Werlauff: Selskabsret (2019), s. 657 og Fode: Ledelsesansvar og ansvarsbegrænsninger (2020), s. 90

som følger af selskabsloven, eftersom disse fungerer normudfyldende og opsætter rammer for hvilke pligter ledelsen har.¹³⁷ Ledelsen vil derfor oftest ifalde ansvar for passivitet ved udførelsen af deres opgaver.¹³⁸ Ledelsen vil desuden ifalde ansvar i de tilfælde, hvor ledelsen ikke stopper selskabets drift efter, at det må stå dem klart, at den fortsatte drift er umulig.¹³⁹

The business judgment rule finder tydelig anvendelse i dansk ret, hvorved ledelsen kan anses for at blive pålagt et lempet culpaansvar, da domstolene vil være tilbageholdende med at tilsidesætte forretningsmæssige skøn foretaget på et forsvarligt beslutningsgrundlag og i selskabets interesse.¹⁴⁰ Denne praksis kan ses i både U 1977.274 H, Havemann og U 1981.973 H, Røde Vejmølle. I Capinordic udtaler højesteret, at de vil vise tilbageholdenhed ved tilsidesættelsen af forretningsmæssige skøn og giver endda et billede af, hvordan de vil foretage vurderingen af skønnets forsvarlighed. Capinordic gør det også klart, at the business judgment rule finder anvendelse på forretningsmæssige skøn foretaget i strid med interne retningslinjer og endda også på skøn, som ikke er i direkte strid med lovgivningen.¹⁴¹ Havemann og U 2013.1312 H, Grundejerforening viser også, at domstolene vil være tilbageholdende med at tilsidesætte skøn foretaget i selv vanskeligt økonomiske situationer, så længe forsvarligheden herfor kan bevises. Derudover har Capinordic gjort det klart, at såfremt der er tvivl om hvorvidt selskabets interesser er blevet tilsidesat ved det forretningsmæssige skøn, så vil domstolene skærpe bevisbyrden og pålægge ledelsen bevisbyrden for, at selskabets interesser ikke blev tilsidesat ved skønnet. Dette kan ses i Røde Vejmølle. Hvis ledelsen ikke løfter denne bevisbyrde, vil betingelserne for anvendelse af the business judgment rule ikke være opfyldt og domstolene vil ikke udvise tilbageholdenhed ved tilsidesættelsen af de forretningsmæssige skøn. Såfremt reglen anvendes, får dette dog imidlertid ikke den betydning, at ledelsen nødvendigvis går fri for ansvar, de ydes blot et yderligere rum til at træffe forretningsmæssige skøn, og endda fejl-skøn, uden at domstolene vil anse det foretagne skøn for at være en ansvarspådragende handling.¹⁴² Ledelsens ansvar skal derfor fortsat vurderes efter de almindelige culperegler, selv i tilfælde hvor betingelserne for reglens anvendelse er opfyldt.

Helt endeligt kan det altså konkluderes, at ledelsen er underlagt et almindeligt culpaansvar og vil blive erstatningsansvarlig, såfremt deres handlinger har været ansvarspådragende og betingelserne om tab, årsagsforbindelse og påregnelighed er opfyldt. De handlinger som oftest anses for ansvarspådragende, er de tilfælde, hvor ledelsen har forholdt sig passivt til eller ikke tilstrækkeligt har udført deres opgaver efter loven. Endvidere finder the business judgment rule anvendelse i dansk ret og må antages at lempe ledelsens erstatningsansvar, da domstolene vil udvise tilbageholdenhed med at tilsidesætte forretningsmæssige skøn foretaget af ledelsen, såfremt skønnet er taget på et forsvarligt grundlag og i selskabets interesse.

---

¹³⁷ Berg og Langsted, U1994B.183: Er bestyrelsesansvaret blevet skærpet?

¹³⁸ Werlauff: Selskabsret (2019), s. 689

¹³⁹ Betænkning 1498 - modernisering af selskabsretten, november 2008, s. 37f

¹⁴⁰ Engsig Sørensen: U.2019B.299: Ledelsesansvar og det forretningsmæssige skøn – konturerne af den danske version af Business Judgment rule

¹⁴¹ Ibid.

¹⁴² Ibid.

9. Litteraturliste

Bøger

Andersen, Klaus Stubkjær og Werlauff, Erik: Ansvarsforsikring af bestyrelse og direktion, 2. udgave, Karnov Group Denmark A/S 2020

Eyben, Bo von og Isager, Helle: Lærebog i erstatningsret, 8. udgave, Jurist- og økonomforbundets forlag 2015

Fode, Carsten: Ledelsesansvar og ansvarsbegrænsninger, 1. udgave, Jurist- og økonomforbundets forlag 2020

Munk-Hansen, Carsten: Retsvidenskabsteori, 1. udgave, Jurist- og økonomforbundets forlag 2014

Werlauff, Erik: Selskabsret, 11. udgave, Karnov Group Denmark A/S 2019

Willemann, Karen, Lind Gleerup, Anne og Rosenkjær, Ulla: Erhvervsret C, Systime ibog, Systime A/S 2021 - <https://erhvervsretc.systime.dk/>

Bunch, Lars og Corfixsen Whitt, Søren: Selskabsloven med kommentarer, 3. udgave, Karnov group Denmark A/S 2018

Artikler

Engsig Sørensen, Karsten: U.2019B.299: Ledelsesansvar og det forretningsmæssige skøn – konturerne af den danske version af Business Judgment rule

Berg, Claus og Bo Langsted, Lars: U 1994B.183: Er bestyrelsesansvaret blevet skærpet?

Boe, Jørgen: RR.5.1991.20: Bestyrelsesmedlemmers og direktørers erstatningsansvar, Udvalgte emner 1991

Hjemmesider

<https://www.finanstilsynet.dk/nyheder-og-presse/sectornyt/2010/selskabsreform>

- Tilgået den 19. maj 2021

<https://virksomhedsguiden.dk/>

- Tilgået den 19. maj 2021

<https://kub.ku.dk/biblioteker/frederiksberg/vejledninger/kildekritik/>

- Tilgået den 19. maj 2021

<https://erhvervsstyrelsen.dk/vejledning-ledelses-revisor-og-vedtaegtsaendringer>

- Tilgået den 19. maj 2021

<https://www.dahllaw.dk/nyheder/412/19-nov-2019-dilemma-amagerbanksagen-er-afsluttet-hvor-staar-vi-saa-nu/>

- Tilgået den 19. maj 2021

Lovgivning

Lovbekendtgørelse 2019-08-23 nr. 763 - Selskabsloven

Lovbekendtgørelse 2020-11-17 nr. 1650 - Straffeloven

Lovbekendtgørelse 2020-09-11 nr. 1447 - Lov om finansiel virksomhed

Lovbekendtgørelse 2021-05-03 nr. 775 - Konkursloven

Betænkninger

Betænkning nr. 1498 - Modernisering af selskabsretten

Domme

U 1977.274 H

U 1981.973 H

U 1985.209 H

U 1984/1115 SHD

U 1998.1137 H

U 1999.707 H

U 2004.2253 H

U 2007.497 H

U 2011.1290 H

U 2013.1312 H

U 2014.1346 H

U 2014.345 H

U 2015.2075 H

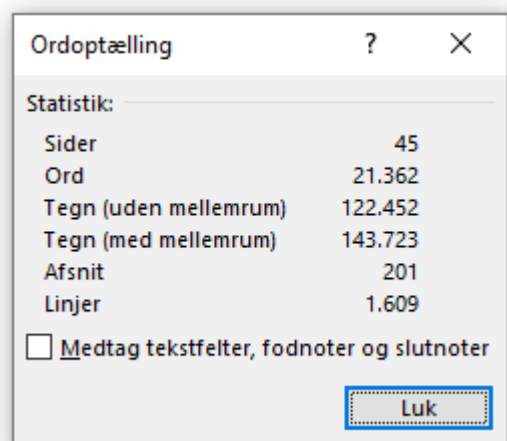
U 2019.1907 H

U 2020.3547 H

Utrykte domme

B-1390-17 Amagerbank sagen: <https://domstol.dk/oestrelandsret/aktuelt/2019/6/dom-i-erstatningssag-mod-ledelsen-i-amagerbanken/>

Antal anslag

Statistik:	
Sider	45
Ord	21.362
Tegn (uden mellemrum)	122.452
Tegn (med mellemrum)	143.723
Afsnit	201
Linjer	1.609

Medtag tekstfelter, fodnoter og slutnoter

Luk